

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske studier

Oda Grømer

Petroleum Wives Club

En studie av utenlandske oljekoners foreningsliv og tilpasning i Stavanger

Masteroppgave i historie (5-årig lektorprogram)

Veileder: Espen Storli

Trondheim, mai 2018

Forord

Deilig, og litt vemodig, er det å være ved veis ende av dette masterprosjektet. Prosessen med denne avhandlingen har vært utfordrende og lærerik. Aldri hadde jeg trodd jeg skulle skrive om utenlandske oljekoners møte med Norge. Jeg var en jente opptatt av de store krigene og stormaktspolitikk. I løpet av det siste året har derimot krig og forhandlinger blitt erstattet av kaffeselskap og filantropi. Det er jeg veldig glad for. Jeg har elsket å fordype meg i oljekoners arbeid og levde liv i Stavanger. Jeg har utviklet en interesse og forståelse for kildegransking og arkiv, som jeg ærlig må innrømme at jeg ikke hadde før denne prosessen. Interessen håper jeg å videreformidle i undervisning. I et didaktisk perspektiv er denne avhandlingen en mikrohistorie om en liten gruppe kvinner, som kan være innfallsvinkelen til større historiske tema. Utenlandske familier kom til et lokalsamfunn på Vestlandet i konteksten av oljefunn på norsk sokkel. Oljeeventyret er ikke bare en fortelling om storslått industri og økonomisk vinning, men om lokalsamfunn og mennesker som fikk livene endret.

Denne avhandlingen hadde ikke blitt den samme uten enestående veiledning fra Espen Storli – din sterke faglighet, tålmodighet og grundige retting har vært uvurderlig i hele denne prosessen. Jeg har vært heldig som har fått jobbe med deg.

Det er flere som fortjener min takk. Tusen takk til Eivind Skarung og Ine Fintland ved Statsarkivet i Stavanger, som ledet meg til Petroleum Wives Club, og som tålmodig har digitalisert kildemateriale og svart på mine henvendelser. Jeg vil takke min kjære familie som er glad i meg uansett. En spesiell takk til mamma som har lest korrektur i innspurten. Takk til samboeren min for gode glemmer, middager og støtte i opp- og nedturer. Jeg vil også rette en stor takk til de flotte menneskene jeg har studert med gjennom fem år. Dere har gjort tiden min i Trondheim helt spesiell.

Innhold

Kapittel 1 Innledning	1
Problemstilling og avgrensning	1
Historiografi	2
PWC i litteraturen – Innvandringshistorie i Norge og Stavanger	3
Oljekoners tilpasning til vertsamfunnet	4
Kvinnelige ektefellers utfordringer og fordeler.....	5
Begrepsavklaring.....	8
Sosial støtte	8
Kultur	8
Oljekoner.....	9
Primærkilder	10
Metode	10
Oppgavens oppbygning.....	12
Kapittel 2 Bakgrunn	13
Amerikansk foreningslivs røtter	13
The Corporate Wife.....	15
Møtet med Norge.....	17
«Oljefolk blant siddiser» - et nytt element i Stavanger	19
Kapittel 3 Petroleum Wives Club: etablering og vekst.....	21
Initiativ.....	21
Mål.....	22
Struktur.....	23
Medlemmer	25
Økonomi	27
Kapittel 4 Petroleum Wives Club som sosial og kulturell arena.....	29
En helhetlig tilnærming til oljekonenes liv i Stavanger.....	29
Rekruttering og inkludering av nye medlemmer	29
Omsorg.....	31
Informativ og instrumentell støtte	33
Aktiviteter	35
Kvinnelige sysler	36
Opplevelser i Stavanger og ute - «Movement is joy»	38
Oljekone – roller og forventninger	39
Organisasjonskultur - «The club has a very American image?».....	42
Interne tiltak.....	44
Avsluttende bemerkninger.....	47
Kapittel 5 Relasjoner til vertssamfunnet	49
Norsk språk og kultur på programmet	49
Integrering gjennom tverrkulturelle aktiviteter	50
Filantropi.....	52
PWC – en «brobygger» til hinder for integrering?.....	54
Avsluttende bemerkninger.....	60
Kapittel 6 Fra Petroleum Wives Club til People Who Connect.....	61
PWC i vekst og i nedgangstid - Oljekoneklubbenes tidsalder på hell?	62

Refleksjoner til videre forskning	64
Kilder	65
Litteratur	66

Vedlegg 1: Organisasjonsstruktur

Vedlegg 2: Oppsettet til Halloween-karneval 1977

Vedlegg 3: Flyer til Arts & Crafts-show 1977

Kapittel 1 Innledning

I 1960 og 1970-årene var Norge preget av store sosiale og økonomiske omveltninger. Flere kvinner og menn engasjerte seg i kampen mot det etablerte kjønnsrollemønsteret og krevde likestilling. Nye kvinnegrupper organiserte seg i perioden for å frigjøre kvinner fra den tradisjonelle husmorrollen.¹ Parallelt med dette, og uten sammenheng forøvrig, ble det funnet olje på norsk kontinentalsokkel i 1969. «Oljeeventyret» som fulgte la grunnlaget for den moderne velferdsstaten, og fikk særlige konsekvenser for Stavanger by. I konteksten av en voksende oljeindustri, kom et økende antall profesjonelle arbeidsinnvandrere til å sette sitt preg på byen. Med på reisen var deres koner og barn. «Oljekonene» var ofte høyt utdannede og økonomisk ressurssterke kvinner, som hadde oppgitt egen karriere til fordel for mannens. De var husmødre og representasjonsfigurer for oljemiljøet, og sto slik i sterk kontrast til de nye feministene. Oljekonene måtte finne sin plass i en fremmed by, uten å kjenne til språket og kulturen. Dette var bakgrunnen for opprettelsen av en annen type kvinneforening i 1970; *Petroleum Wives Club* (PWC). Formålet med foreningen var å hjelpe oljekoner med å finne seg til rette i Stavanger, styrke vennskap mellom dem, og styrke sosial og kulturell integrering i vertssamfunnet. PWC eksisterer fortsatt i dag, men går nå under navnet *People Who Connect*.

Problemstilling og avgrensning

Hensikten med denne oppgaven er å gjøre et dypdykk i en type kvinneforening som på verdensbasis er lite utforsket. I et overordnet perspektiv utforsker oppgaven større tema. Studien av PWC er i videre forstand en undersøkelse av ektefellers tilpasning i et fremmed land, ulike kvinnesyn, kulturmøter og forventninger om integrering (fra både vertslandet og tilflytternes perspektiv). Jeg ønsker å utforske hvilken funksjon PWC hadde for oljekonene i Stavanger, og hvilken betydning foreningen fikk for kulturmøtet mellom oljefolk og lokalbefolkningen. Med utgangspunkt i dette har jeg utarbeidet følgende problemstillinger:

- *Hvilken rolle spilte PWC, som sosial og kulturell arena, for de utenlandske oljekonene i Stavanger, i perioden 1970-1978?*
- *Hvordan arbeidet PWC for å bedre oljekonenes tilpasning og stimulere til kontakt med det stavangerske vertssamfunnet, i perioden 1970-1978?*

---

¹ Hilde Danielsen, Eirinn Larsen & Ingeborg W. Ovesen, 2013, Norsk likestillingshistorie 1814-2013: 277

Avgrensningen i tid dekker foreningens oppstarts- og vekstfase. 1978 er et naturlig sted å stoppe undersøkelsen, da medlemstallet nådde 600, og foreningen på dette tidspunktet var en veletablert institusjon i Stavanger. Denne oppgaven er en sosialhistorisk undersøkelse, med sikte på å øke forståelsen for utenlandske oljekoners levde liv i Stavanger. En stor del av dette livet dreide seg for mange av disse kvinnene om deres barn. Opprinnelig ønsket jeg derfor også å belyse PWCs initiativ overfor de utenlandske barna i Stavanger og det omfattende samarbeidet med de internasjonale skolene. Dette kunne derimot utgjort en avhandling i seg selv. Jeg begrenser meg derfor til å analysere foreningens initiativ rettet mot medlemmene, samt foreningens initiativ overfor lokalsamfunnet.

Historiografi

Norsk kvinnehistorie startet opp i begynnelsen av 1970-tallet. På denne tiden flyttet fokuset i forskningen seg fra politisk historie til sosialhistorie, der man skulle skrive «historie nedenfra» om de «glemte grupper».² En rekke deldisipliner som familiehistorie, mentalitetshistorie og kulturhistorie så dagens lys, blant disse også kvinnehistorie. Innenfor fagfeltet ble feminisme, ble studier av husmoren og relasjoner mellom kvinner og menn løftet fram.³ Kvinnegruppen «utenlandske oljekoner» falt derimot litt mellom to stoler. I kraft av å være kvinner representerte de en «glemt gruppe», men ut fra utdanningsnivå og økonomisk status representerte de en elitegruppe. Hvordan passet oljekoner og deres sosiale felleskap inn i dette forskningsfeltet?

De første studiene av oljekoner i Norge kom fra slutten av 1970-tallet og utover. Arnlaug Leira og Anne Kristine Solberg publiserte henholdsvis i 1978 og 1985 studier av *norske* oljekoner, rettet mot hvilke effekter pendlertilværelsen hadde på kjønnsroller. Den første studien av det internasjonale oljemiljøet i Stavanger kom i 1984. Her ga Lennart Rosenlund en grundig innsikt i oljebefolkningens situasjon i overgangen fra 1970 til 1980-tallet, og deres tilpasning til vertssamfunnet. Etter dette virker det som om oljeutlendingene ble en «glemt gruppe» i norsk historie. Først på 2000-tallet opptrer denne gruppen igjen i litteraturen, nå også med et spesifikt fokus på oljekoner i Stavanger og Petroleum Wives Club. Det som foreligger av forskningslitteratur om PWC, er hovedsakelig rettet mot å sette organisasjonen i et overordnet innvandringsperspektiv (Hallvard Tjelmeland, Grete Brochmann og Knut Kjelstadli) eller som del av Stavanger bys historie (Gunnar Roalkvam og Kristin Øye Gjerde).

---

² Ingar Kaldal, 2002, *Frå sosialhistorie til nyare kulturhistorie*: 9

³ Ida Blom & Sølvi Sogner, (Red.), 2005, *Med kjønnspektiv på norsk historie*: 13

Under arbeidet med denne masteroppgaven publiserte også Ine Fintland en oversiktsartikkel om PWC på Store Norske Leksikon, samt en populærvitenskapelig artikkel om foreningen i samarbeid med Janet B. Martin.

Internasjonalt har det blitt gjort omfattende forskning på problemstillinger knyttet til migrasjon, og i de seneste tiårene har også transnasjonale profesjonelle vært i søkelyset, særlig når det gjelder ansatte i større internasjonale selskap (Rosabeth Moss Kanter, Anne Coles og Anne-Meike Fechter). Spesifikt har forskningen sett på utfordringer ved den nye tilværelsen, språk og kulturforskjeller, sosiale nettverk, samt tilpasning og integrering (Michael Eve, Louise Ryan og Jon Mulholland). De siste tiårene har det også kommet flere studier som retter fokus på ektefeller og familier (Roni Berger, Leonie Gordon). Studier av konkrete sosiale nettverk har derimot fått liten oppmerksomhet i internasjonal forskning.

Denne oppgaven er den første studien av PWC som tar i bruk et omfattende kildemateriale fra klubbens egne arkiver. Det foreligger ingen dyptgående studier av oljekoneklubber i Norge eller internasjonalt, og i så måte er denne oppgaven en pionerstudie.

PWC i litteraturen – Innvandringshistorie i Norge og Stavanger

I *Norsk innvandringshistorie, bind 3, I globaliseringens tid 1940-2000* fra 2003, av Hallvard Tjelmeland og Grete Brochmann, standardverket om den nye innvandringen til Norge, gis en grundig gjennomgang av den norske stats forhold til og forvaltning av innvandring i perioden. Den vestlige innvandringen var en midlertidig innvandringsgruppe, som kom på avgrensede kontrakter, og de tilhørte en av gruppene som fikk unntak fra innvandringsstoppen i 1975; *spesielt etterspurt arbeidskraft*. De utgjorde flertallet av innvandrere som kom til Norge til langt ut på 1980-tallet, og flesteparten bosatte seg i Stavanger og nærområdet. Til tross for størrelsen, ble oljebefolkningen aldri gjenstand for en integrasjonspolitik. Kulturen ble ansett som så lik den norske at det ikke ville oppstå tilpasningsproblemer, og oljemiljøet hadde et stort ressursapparat til rådighet. Selskapene sørget for arbeidstillatelser til mannen, bolig og inventar, og ordnet opp i alle praktiske problemer. I samarbeid med Stavanger kommune ble det også opprettet internasjonale skoleklasser for barna.⁴

I *Stavanger bys historie* fra 2012, av Gunnar Roalkvam og Kristin Øye Gjerde, er denne gruppen innvandrere viet et eget kapittel. Her vektlegger Gjerde forholdet mellom selskapene, kommunen og oljefamiliene, og hvordan dette samspillet bidro til byens økonomiske og kulturelle vekst. Både Gjerde og Brochmann vektlegger PWCs betydning som sosial og

---

⁴ Grete Brochmann, 2003, Møter med det norske, I H. Tjelmeland, G. Brochmann & K. Kjelstadli (Red.), *Norsk innvandringshistorie, Bind 3. I globaliseringens tid, 1940-2000*: 229

kulturell arena for oljekonene. Begge trekker også frem at foreningen fungerte som en viktig kontaktformidler mellom oljebefolkningen og lokalbefolkningen.⁵

Samtidig peker Gjerde på baksiden ved den omfattende tilretteleggingen fra selskaper, kommunen og private initiativtakere. De utenlandske barna lærte i liten grad norsk på de internasjonale skolene, og oljefamiliene hadde stort sett omgang med hverandre, noe som resulterte i mangelfull integrering.⁶ Brochmann er enig med Gjerde i at oljemiljøet var et «selvtilstrekkelig samfunn», som på mange måter klarte seg uten kontakt med det norske vertssamfunnet. Men der Gjerde hevder integreringen vaket som følge av støtteapparatet rundt oljemiljøet, vektlegger Brochmann i større grad hvordan dette apparatet hindret potensielle konflikter mellom innvandrerne og lokalsamfunnet. Hun hevder ressurser, heller enn kulturlikhet er nærliggende å vise til når det gjelder oljemiljøets tilpasning til det norske samfunnet.⁷ I dette henseende var PWC en slik ressurs.

2. mars 2018 publiserte Ine Fintland og Janet B. Martin artikkelen «Petroleum Wives Club (PWC) – Hvordan skape et meningsfullt og inkluderende fellesskap i et fremmed land?», som bygger på PWC-arkivene.⁸ Her gir de en overordnet fremstilling av foreningen fra sin opprettelse til i dag. Fintland og Martin vektlegger den funksjonen PWC hadde i å aktivisere og sosialisere oljekonene, og hvordan foreningen jobbet for integrering, kulturmøter og filantropi. I motsetning til Brochmann og Gjerde, diskuteres ikke eventuelle baksider ved foreningens vekst og omfang. Spørsmålet om hvorvidt PWC bidro til integrering eller isolasjon overfor lokalsamfunnet diskuteres i kapittel 5.

Oljekoners tilpasning til vertsamfunnet

Brochmann bygger på Rosenlunds omfattende undersøkelse av oljeutlendinger i Stavanger fra 1984. Rapporten er en gjennomgang av resultatene fra en kvantitativ og kvalitativ undersøkelse der 188 oljeutlendinger deltok. Av disse var 107 menn og 81 kvinner. Innsamlingen av data ble gjennomført i tidsrommet 1977-1984, i nært samarbeid med 10 referansekvinner fra PWC.⁹ Rapporten danner et grundig og helhetlig bilde av oljeutlendingenes livssituasjon, både når det gjelder levekår, dagligliv og tilpasning til vertsamfunnet i Stavanger. På bakgrunn av

---

⁵ Se Kristin Øye Gjerde, 2012a, Stavanger blir oljehovedstad, I H. Hamre & K. Helle (Red.) *Oljebyen 1965-2010*: 91-92, og Brochmann 2003: 232

⁶ Gjerde 2012a: 88

⁷ Brochmann 2003: 232

⁸ Ine Fintland & Janet B. Martin, 7. mars 2018, Petroleum Wives Club (PWC) – Hvordan skape et meningsfullt og inkluderende fellesskap i et fremmed land?

⁹ Lennart Rosenlund, 1984, *Oljefolk blant siddiser: resultater fra en intervjuundersøkelse blant utenlandske oljefolk i Stavanger*, Kap. 1: 3

besvarelsene utviklet forskerne en egen typologi for tilpasning, som retter seg spesifikt mot «gjesteinnvandrere». Denne innehar fire faktorer som betraktes som delkomponenter i oljebefolkningens tilpasning til vertssamfunnet: språklig tilpasning, tilpasning til naboskapet, kunnskapstilpasning og holdningsmessig tilpasning.¹⁰

Rosenlunds forskningsrapport er særlig verdifull for denne oppgaven på grunn av nærhet i tid. Utarbeidet i overgangen fra 1970-1980-tallet, er svarene fra de kvinnelige respondentene representative også for oljekonene i PWC, i hvert fall i slutten av min tidsperiode. I tillegg til rapporten sammenfattet Rosenlund sine funn i artikkelformat i boken *Mellom to kulturer*, utgitt i 1986.¹¹ Gjerde, Brochmann og Rosenlund skriver alle om sosiale og kulturelle konsekvenser av oljeinnvandringen i Stavanger. Der Gjerde og Brochmann i størst grad fokuserer på da gjestearbeiderne kom til Stavanger, gir Rosenlund svar på hvordan oljemiljøet var ti år senere. I analysen av hvordan PWC utviklet seg internt og overfor lokalsamfunnet over tid, blir disse derfor viktige komplementærkilder til PWC-arkivet.

Som nevnt er livet som *norsk* oljependler studert av blant andre Leira og Solberg, som henholdsvis i 1978 og 1985, publiserte studier om norske pendlerkoner og familieliv på Vestlandet.¹² Leira og Solbergs studier er mer rettet mot kjønnsroller, og hvilke konsekvenser det får for kvinnene å være hjemmeværende husmødre. De sosiale konsekvensene av å være pendlerkone utdypes og nyanseres. Til tross for at enkelte aspekter ser ut til å være like for norske og utenlandske oljekoner, er utenlandske oljekoner i en særskilt situasjon. De kjenner ikke språket og kulturen, og er langt fra sitt vanlige støttenettverk og familie. For å kunne svare på hvilken rolle PWC hadde å si for utenlandske oljekoner, støtter jeg meg derfor på litteratur om oljekoner og pendlerkoner som ikke spesifikt knytter seg til Norge, men som gir et bilde av disse kvinnenenes livssituasjon og hvilke utfordringer de sto overfor.

Kvinnelige ektefellers utfordringer og fordeler

I en gjennomgang av forskningen gjort på transnasjonale profesjonelle i 2014, etterlyser Marina Dabic, Miguel Gonzáles- Loureiro og Michael Harvey et bredere forskningsfokus på de sosiologiske og psykologiske aspektene ved tilværelsen som *profesjonell* arbeidsmigrant. Forfatterne nevner blant annet at forskningen på identitet- og familieaspektet og ektefellenes

---

¹⁰ Rosenlund 1984, Kap. 13: 12

¹¹ Lennart Rosenlund, 1986, Utenlandske oljefruer – gift med mannen og med jobben hans, I Suzanne Stiver Lie (Red.), *Mellom to kulturer*: 150- 164

¹² Se Arnlaug Leira, 1978, *Me kan 'kje klaga -?: pendlerkoner på Sør-Vestlandet*, og Anne Kristine Solberg, 1985, *Far i Nordsjøen: en studie av oljependling og familieliv*.

situasjon er mangelfull.¹³ Det finnes likevel flere eksempler på forskning som tar for seg kvinnelige ektefellers situasjon, både i oljebransjen og i lignende internasjonale bransjer.

Roni Bergers studie av vestlige oljekoner i arabiske land, publisert i 2011, er et eksempel på dette. Hun identifiserte hvilke utfordringer, fordeler, støttefunksjoner og strategier kvinnene hadde i tilværelsen i såkalte «compounds» eller baser, adskilte områder for Vestlige migranter. Opplevd isolasjon på basen og adskillelsen fra familien i hjemlandet var blant utfordringene kvinnene nevnte. Av positive faktorer uttrykte kvinnene at de økonomiske fordelene var store, at det sosiale livet på basen var bra og at det var enkelt og trygt å drive barneoppdragelse. Kvinnene dannet et tett bånd seg imellom og utviklet en sterk følelse av fellesskap.¹⁴

Dette ligner det bildet som tegnes av oljekoners levde liv i *A History of Royal Dutch Shell Vol.3* fra 2007 av Keetie Sluyterman, en grundig gjennomgang av selskapets moderne historie. I et delkapittel belyser Sluyterman selskapenes rolle i ivaretagelsen av den internasjonale arbeidsstyrken, og om ambisjonene i arbeidsstyrken om å bevege seg opp i dette systemet. Selv om de økonomiske fordelene var mange, og tilværelsen var luksuriøs, diskuterer hun også oljekonenes utfordringer knyttet til språk, rollen som hjemmeværende husmor og isolasjonen mange av kvinnene opplevde. Kvinnenes syn på tilværelsen var ambivalent; på den ene siden levde de godt, på den andre siden kunne tilværelsen være preget av kjedsomhet og ensomhet. Det sosiale samholdet mellom konene var i denne konteksten en viktig trivselsfaktor.¹⁵

Kvinneklubber nevnes derimot eksplisitt som en viktig trivselsfaktor i Juliane Allans studie av familieerfaring og sosiale forhold hos australske kvinner med partnere i gruveindustrien.¹⁶ Disse var altså pendlere internt i eget land. Allan fant en rekke faktorer som hadde betydning for hvorvidt omlokaliseringen ble oppfattet som vellykket blant informantene, blant annet industriens praksiser, kvinnenes forventninger, individets og familiens behov i omlokaliseringssperioden, livsstadier (hvorvidt kvinnene har barn eller egne karrierer) og stedets plassering.¹⁷ I tillegg nevnte de fleste informantene «kvinneklubber» som hjelpsomme og støttende. Allan definerer kvinneklubber som en uformell subkultur av kvinner tilknyttet et yrke

---

¹³ Marina Dabic, Miguel Gonzáles- Loureiro & Michael Harvey, 2014, Evolving research on expatriates: What is 'known' after four decades (1970-2012): 333

¹⁴ Roni Berger, 2011, The golden cage: Western women in the compound in a Muslim country: 43- 47

¹⁵ Keetie Sluyterman, 2007, *A History of Royal Dutch Shell: Vol. 3: Keeping competitive in turbulent markets, 1973-2007*: 260-263

¹⁶ Juliane Allan, 2011, Mining's relocation culture: 272

¹⁷ Allan 2011: 276-278

eller industri via deres partner.¹⁸ Slike klubber kunne være en viktig ressurs i industrier hvor omlokalisering var vanlig.

Hvordan og hvorfor dannes sosiale nettverk, som koneklubber, i praksis? Konklusjonen fra forskning på migranters relasjonsbygging, har ofte vært at mennesker knytter seg til folk med lik etnisitet og kulturell bakgrunn som dem selv.¹⁹ Michael Eve hevder denne forklaringen er for enkel; det ligger mer bak formingen av etniske grupper enn etnisiteten i seg selv. Eve argumenterer for at sosiale plattformer som nabolag, skole, yrkessituasjoner og livssituasjoner er viktige faktorer for migranters relasjonsbygging i et nytt land. I tillegg antar han at institusjonelle faktorer knyttet til storskala migrasjon, som boligprosjekter, har betydning for migranters nettverksbygging.²⁰ Ryan og Mulholland undersøkte dette i en studie av franske profesjonelle migranter i London. De så på hvordan «trailing wives» opplever å miste sosiale kontakter ved forflytning, og hvordan nye sosiale nettverk oppstår, genererer ressurser og utvikler seg over tid. Ryan og Mulholland er enige med Eve i at vektleggingen av etnisitet i relasjonsbygging overvurderes. I stedet vektlegger de *sosial støtte* som viktig grunn til at sosiale nettverk mellom kvinnelige migranter oppstår.²¹

Coles og Fechter har forsket på effekten av profesjonell migrasjon på ekteskaps- og familiestrukturer. I boken *Gender and Family Among Transnational Migrants* fra 2008 samler de ulike forskeres perspektiver på temaet.²² Spesielt relevant for denne oppgaven er Leonie Gordons artikkel «The Shell Ladies' Project: Making and Remaking Home», en analyse av Shell-kvinnens brev og erindringer av livet som oljekone. Gordon hevder koneklubber, i likhet med «Scottish dancing [...] on desert sand» og det å lage «decorative snowflakes in Barbados», eller bridge, fester og kaffemorgener, er kulturelle tradisjoner og institusjoner som blir en del av oljemigrantenes forestilte fellesskap over landegrenser.²³ I en tilværelse som kjennetegnes av uforutsigbarhet og flytting, og mangelen på et 'hjem', blir disse kulturelle praksisene fra personenes hjemkultur desto viktigere. Samtidig blir de en del av den internasjonale arbeidsstyrkens 'kollektive minne'.²⁴

---

¹⁸ Allan 2011: 277

¹⁹ Michael Eve, 2010, Integrating via networks: foreigners and others: 1233

²⁰ Eve 2010: 1246

²¹ Louise Ryan & Jon Mulholland, 2014, Wives Are the Route to Social Life: An analysis of Family Life and Networking amongst Highly Skilled Migrants in London: 253

²² Anne Coles & Anne-Meike Fechter, 2008, *Gender and family among transnational professionals*: 1

²³ Leonie Gordon, 2008, The Shell Ladies' Project, I A. Coles & A-M. Fechter (Red.). *Gender and family among transnational professionals*: 34

²⁴ Gordon 2008: 35

Forskningen viser at ektefeller av transnasjonale profesjonelle ofte opplever utfordringer ved omlokalisering. Opplevd isolasjon eller splittelse, vertsamfunnets språk og kultur, og følelsen av ensomhet er faktorer som går igjen på tvers av industri. Forskerne vektlegger også at som følge av dette blir felleskapet mellom kvinnene ofte sterkt. Koneklubber nevnes av mange som viktige i institusjonaliseringen av dette felleskapet. Ivaretagelsen av kulturelle tradisjoner og praksiser blir også viktig for opplevelsen av stabilitet i en uforutsigbar og midlertidig tilværelse.

Begrepsavklaring

Sosial støtte

Denne oppgaven undersøker blant annet PWCs betydning som sosial og kulturell arena for de utenlandske oljekonene i Stavanger. Av historiografien så vi at dannelsen av sosiale nettverk kommer av oljekonenes behov for sosial støtte. Hva ligger i dette begrepet? Ann Oakley differensierer mellom *emosjonell*, *informativ* og *instrumentell* støtte. *Emosjonell* støtte inkluderer intimitet og tilknytning, at personer betror seg til hverandre og stoler på hverandre, og at de opplever at de blir tatt vare på. Det kan også bare være opplevelsen av å være medlem av en gruppe. *Informativ* støtte dreier seg om å gi informasjon og råd som kan hjelpe en person å løse et problem. *Instrumentell* støtte er all direkte hjelp, som for eksempel lån, økonomisk støtte, barnevakt eller handling.²⁵ Ryan og Mulholland legger til dimensjonene *vennskap* og *sosialisering*, og understreker at de ulike formene for støtte kan gis i ulike situasjoner til ulike tidspunkt. Sosialisering i større grupper eller nettverk kan bidra til mye informativ støtte, mens emosjonell støtte kan være lettere aksessert gjennom nære vennskapelige forhold.²⁶

Oakleys begreper vil operasjonaliseres i drøftingen av PWCs interne arbeid i kapittel 4. Enkelte ganger er de overlappende. Differensieringen mellom emosjonell, informativ og instrumentell støtte er likevel nyttig for å kunne si noe om *funksjonen* til foreningens medlemstilbud utover at de eksisterte.

Kultur

I en kulturhistorisk undersøkelse handler det om å skildre og tolke kulturelle mønstre som kan forklare menneskers atferd og handlinger. Å studere kultur historisk dreier seg om å se på menneskelivets form, innhold og kvaliteter, og åpne for nye tolkninger, betydninger og

---

²⁵ Ann Oakley, 1992, *Social support and motherhood: the natural history of research project*: 29

²⁶ Ryan & Mulholland 2014: 253

meningsinnhold.²⁷ Ved å studere Petroleum Wives Clubs virke på 1970-tallet opp mot de forventninger som ble stilt til oljekonenes livsstil i samtiden, kan det gi forklaringer på hvorfor de engasjerte seg slik de gjorde.

Ingar Kaldal hevder at ordet kultur tradisjonelt har stått for immaterielle, mentale og åndelige sider ved menneskelivet. Med det menes å analysere sider ved det menneskelige liv som det blir knyttet mening til.²⁸ I nyere kulturhistorie ble forskningsobjektet utvidet, og omfattet nye måter å analysere menneskelivet på. Kaldal skiller mellom tre måter å se 'kultur' på: Kultur som dagligliv og levemåter, kultur som erfaringer, opplevelser og mentaliteter, og kultur som betydninger og meningsinnhold. Den første handler om å avdekke mønstre i måten folk har arbeidet eller oppført seg på, og hvorvidt dette påvirkes av tradisjon, vane eller bestemte normer.²⁹ Kultur som erfaring og meningsinnhold handler om det mentale og immaterielle, om ideer, forestillinger og tanker. Dette er ansett som en motvekt til sosialhistoriens fokus på det materielle.³⁰ Kultur som betydninger og meningsinnhold dreier seg om å tolke seg frem til koder, mønstre og meningssammenhenger som folk har handlet og uttrykt seg gjennom og i tråd med.³¹

Denne oppgaven undersøker kultur på mange plan. Den søker å avdekke hvilken kultur som etablerte og utviklet seg innad i PWC, hvilken rolle PWC spilte som sosial og kulturell plattform for oljekonene, og betydningen av PWC i kulturmøtet mellom oljemiljøet og det stavangerske lokalsamfunnet. Disse aspektene vil drøftes i kapittel 4 og 5.

Oljekoner

Utenlandske arbeidere i oljen er en type arbeidsimmigranter. De flytter til nye land for å få seg arbeid, og bosetter seg gjerne med sine familier. Likevel blir uttrykket arbeidsimmigrant lite treffende for oljeutlendingenes arbeidssituasjon og livsstil, fordi det innehar en rekke konnotasjoner om opphav og årsaker til flyttingen. Tidligere ble begrepet "trailing wives" brukt om kvinner som migrerer som følge av mannens ansettelse i et annet land.³² Coles og Fechter bruker begrepet «transnational professionals», og definerer det som «European and American skilled migrants, whether members of a profession or managers, and their families whose work requires them to live abroad, for extended periods of time, often in a range of countries: their

---

²⁷ Kaldal 2002: 19

²⁸ Kaldal 2002: 18

²⁹ Kaldal 2002: 25

³⁰ Kaldal 2002: 30

³¹ Kaldal 2002: 35

³² Allan 2011: 273

transnational movements are part of a considered livelihood strategy.»³³ Slike transnasjonale profesjonelle blir i litteraturen også beskrevet som «expats», som brukes vekslende om den ansatte eller også familiene generelt. Disse er typisk vestlige innenfor kommersiell sektor, som lever en noe luksuriøs livsstil, eller er innover-vendt og har en begrenset tilnærming til vertslandet.³⁴ Coles og Fechter er varsomme med bruken av expats-begrepet på grunn av disse iboende konnotasjonene.

Konene som bosatte seg i Stavanger fra begynnelsen av 1970-tallet og fremover valgte å kalle sin organisasjon *Petroleum Wives Club*. Jeg benytter derfor begrepet oljekoner i denne avhandlingen, for å beskrive kvinnelige transnasjonale profesjonelle med midlertidig opphold i Stavanger.

Primærkilder

Denne oppgaven bygger på kildemateriale fra PWCs private arkiv ved Statsarkivet i Stavanger. Arkivene ble i utstrakt grad digitalisert i 2017, men er i liten grad kronologisk ordnet. Derfor har jeg inkludert ( ) i fotnotene, som indikerer sidetallet i arkivmappenes digitale form. Med unntak av årene mellom 1970-1973 fremstår arkivet så godt som komplett. Min analyse bygger på kildemateriale fra møtebøker, rapporter, presidentfiler og egenproduserte nyhetsbrev fra 1970-1978. Møtebøkene og rapportene gir god innsikt i organisasjonens formelle struktur og drift, samt i interne diskusjoner og vurderinger. Nyhetsbrevene som ble sendt til medlemmene hver måned har en annen funksjon. De viser i større grad hvordan PWC ønsket å framstå utad, overfor medlemmer og lokalsamfunn, og var samtidig viktigste informasjonskilde til medlemmene om hva som sto på dagsorden. I 2009-2010 ble hele arkivet, med unntak av private fotografier og «scrap books», avgradert og gjort tilgjengelig for forskere. Arkivene er tidligere brukt i Gjerde, Fintland og Martins forskning.

I tillegg til PWCs egne arkiver, vil jeg benytte avisartikler fra Stavanger Aftenblad der organisasjonens aktiviteter eller medlemmer er nevnt. Disse artiklene gir et innblikk i hvordan lokalsamfunnet vurderte PWC, og belyser forholdet mellom oljekonene og vertsnasjonen i større grad enn klubbens eget arkiv.

Metode

I denne studien av PWC har jeg valgt å bruke kvalitativ hermeneutisk metode. Ved å granske og tolke de skriftlige kildene, er målet å forstå hva mennesker har gjort og tenkt i sin samtid,

---

³³ Coles & Fechter 2008: 5

³⁴ Ibid

og tolke de meningene som ligger bak ytringer og tegn.³⁵ Jeg har arbeidet med utgangspunkt i den fortolkende prosessen, ofte omtalt som en hermeneutisk sirkel, der «de små delene ses i lys av helheten, og [...] forståelsen av helheten økes gjennom innsikten i delene.»³⁶ I dette ligger at man alltid vil ha noen forutinntatte antakelser, men at disse vil kunne endres og nye vil kunne skapes når forskeren graver i kilder.

Kildene i arkivet er av en noe ulik karakter. Møtebøkene, presidentfilene og rapportene har en *intern* natur. Knut Kjelstadli hevder at kilder av mer privat karakter er «off record», og kanskje gir et ærligere bilde av fortiden. Samtidig understreker han at private dokumenter kan være mer kompliserte enn ved første øyekast, da det kan tenkes at forfatterne var seg bevisst at dokumentene ville bli offentliggjort på et senere tidspunkt.³⁷ Å være seg bevisst opphavspersonens agenda er derfor viktig i enhver historisk undersøkelse.

Nyhetsbrevene i arkivet er av en mer *offentlig* natur, og ligner et medlemsblad eller magasin. Hallvard Tjelmeland påpeker at publisert materiale som aviser og magasiner gjenspeiler samtidens aktører med deres tilhørende agenda, og at aktørene kan konstruere forskjellige virkeligheter gjennom sitt medium.³⁸ Videre hevder Tjelmeland at aviser fungerer som skapere av fellesskap og er identitetsbyggere.³⁹ Jeg mener det samme kan sies om PWCs nyhetsbrev. Disse ble laget for å informere, oppdatere og tiltrekke seg medlemmenes interesse, og var samtidig en viktig kanal bygget opp under en felles identitet og felles verdier blant oljekvinnene.

Oppgaven bygger i all hovedsak på tolkning av klubbarkivet. Som historiker fordypet i klubbens egne arkiver er det lett å bli revet med i kvinnenes selvopplevde entusiasme for sitt eget arbeid. Å skille mellom retorikk og virkelighet, og undersøke hva kvinnene *sa* de gjorde og hva de *faktisk* gjorde, anså jeg tidlig som en utfordring. For å øke studiens pålitelighet, og skape en så troverdig framstilling som mulig, bruker jeg som nevnt artikler fra Stavanger Aftenblad som komplementære kilder. Her gjelder mange av de kildekritiske aspektene nevnt over. Det er vanskelig, om ikke umulig, å finne journalistikk som ikke er farget av journalistens subjektive forutsetninger.⁴⁰ Enkelte av artiklene er også forfattet av PWC-kvinner, som formodentlig hadde en agenda. Hvordan PWC omtales i lokalavisen, og hvorvidt framstillingen

---

³⁵ Knut Kjelstadli, 1999, *Fortida er ikke hva den en gang var: en innføring i historiefaget*: 122- 124

³⁶ Kjelstadli 1999: 124

³⁷ Kjelstadli 1999: 176

³⁸ Tjelmeland, 2004, *Aviser som historisk kjelde*, I Else- Beth Roalsø, *Å skrive i motvind*: 117

³⁹ Tjelmeland 2004: 123

⁴⁰ Tjelmeland 2004: 117

stemmer overens med det bildet som dannes i arkivene, gjør det likevel enklere for historikeren å avdekke mulige motsetninger eller spenninger.

Oppgavens oppbygning

Oppgaven består av seks kapitler. I kapittel 2 ser jeg på opphavet til amerikanske kvinneforeninger, og den historiske konteksten PWC ble etablert i. I kapittel 3 gjør jeg rede for initiativet bak PWC, dens formål, organisasjonsstruktur og medlemsmassen. Dette er for å gi et klarere inntrykk av hva som er gjenstand for studien. Den første problemstillingen blir besvart i kapittel 4. Ved bruk av eksempler ser jeg på hvilken rolle foreningen utøvde overfor sine medlemmer. Kapitlet er delt inn i tre deler: 1) foreningens omsorgsfunksjon, 2) aktiviteter og 3) foreningskulturen. Den andre problemstillingen er gjenstand for analyse i kapittel 5. Kapitlet er delt inn i tema på samme måte, for å avdekke hva PWC gjorde for å stimulere til kontakt med vertssamfunnet. Her drøftes også integreringsperspektivet. I avslutningskapitlet gjentar jeg hovedfunnene, og diskuterer foreningens framtid.

Kapittel 2 Bakgrunn

En forening som PWC er langt fra enestående i et internasjonalt og historisk perspektiv. I struktur, formål og innhold er det en rekke likhetstrekk ved PWC og de tidlige amerikanske og internasjonale koneklubbene. I dette kapittelet undersøkes derfor amerikansk foreningsliv og spredningen av disse tradisjonene internasjonalt. Videre drøftes den konteksten PWC opererte i. Selv om oljekonene opererte på eget initiativ, var deres arbeid påvirket av at de var representanter for sine menn, samt at de var oljemiljøets ansikt utad i lokalsamfunnet. For å forstå møtet mellom «oljefolk og siddiser» undersøker oppgaven det samfunnet oljekonene kom til. Deres livsstil sto på én side i sterk kontrast til idealene i samtidens kvinnebevegelse. På en annen side representerte de noe spennende og nytt i Stavanger lokalsamfunn.

Amerikansk foreningslivs røtter

På slutten av 1800-tallet vokste det frem en rekke foreninger og frivillige organisasjoner av og for kvinner, både i USA og i Norge. Det voksende foreningslivet i USA var blant annet et resultat av at kvinner hadde deltatt aktivt i sanitetsforeninger under borgerkrigen, og flere hadde engasjert seg i å avskaffe slaveriet. Krigen bidro til at amerikanske kvinner fikk trening i organisering, og økt selvsikkerhet rundt sin egen mulighet til å forandre politikken.⁴¹ Tilsvarende er det flere eksempler på norske kvinneorganisasjoner som påberopte seg upolitiske og ideelle formål, men som i tillegg fungerte partipolitisk. *Norske Kvinners Sanitetsforening*, opprettet i 1896, er kanskje det beste eksempelet på dette. Den ble stiftet som ledd i å ruste opp hærens sanitet, og ble senere en spydspiss i arbeidet for kvinners stemmerett.⁴² I tillegg fantes religiøse foreninger som sedelighetsbevegelsen (1882), som kombinerte moralsk engasjement og meningsdanning med sosialt arbeid for prostituerte og andre «falne kvinner». Kvinner var også svært aktive i Det norske totalavholdsselskap i Stavanger (1859) og Frelsesarmeen (1888), fra begynnelsen av.⁴³ Både i Norge og USA var foreningene effektive virkemidler til å påvirke samfunnet utenfor den mannsdominerte politikken, men i USA forble kvinneorganisasjonene særlig viktige i mangelen på offentlige velferdsordninger.

Anne F. Scott beskriver engasjementet blant amerikanske kvinner, enten de var hvite, svarte, gamle eller unge, som et viktig bidrag til å ekspandere det amerikanske demokratiet,

---

⁴¹ Alison M. Parker, 2010, Clubwomen, Reformers, Workers and Feminists of the Gilded Age and Progressive Era, I C. DeLucio & P. C. Mancall (Red.). *Women's Rights: People and perspectives*: 118

⁴² Kari Melby, 2005, Husmortid. 1900-1950, I I. Blom & S. Sogner (Red.). *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*: 280

⁴³ Gro Hagemann, 2005, De stummes leir? 1800-1900, I I. Blom & S. Sogner (Red.). *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*: 236- 237

særlig fram til 1920 da amerikanske kvinner fikk stemmerett.⁴⁴ Kvinnene som engasjerte seg tilhørte vanligvis overklassen eller middelklassen, som ble mer frigjort fra huslige plikter som følge av økt produksjon av fabrikkvarer og tilgjengeligheten på lavtlønnede hvite og svarte hushjelper.⁴⁵ Opprinnelig fungerte klubbene som sosiale arenaer for «intellectual improvement and mental cultivation».⁴⁶ Inkludert i dette lå også et ønske blant middelklasse-kvinner om å øke deres kulturelle kompetanse og klassestatus.⁴⁷ Senere ble den selvrealiserende funksjonen dempet, og fokuset dreide mer mot hvordan kvinnene kunne påvirke samfunnet. Scott beskriver det som at «Self-improvement soon spilled over into civic reform, with traditional charity thrown in for good measure».⁴⁸ Dette viser at kjernen i kvinneklubbens aktiviteter var todelt: på den ene siden skapte de en sosial plattform, eksklusivt for kvinner, og på den andre siden ønsket de å forbedre situasjonen for de vanskeligstilte i samfunnet og drive filantropisk arbeid.

Ifølge Alison M. Parker gikk det et skille mellom de franskinspirerte feministene som også opererte på starten av 1900-tallet, og 'klubbkonene'. Feministene frontet kvinners rettigheter, og krevde økonomisk, psykologisk og seksuell frihet. Klubbkonene ønsket på sin side å legge press på de føderale myndighetenes velferdsordninger, men var reformister i stor grad *innenfor* det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret.⁴⁹ Kvinnene representerte noe nytt i form av at de organiserte seg, ofte på restauranter og kafeer som tidligere var mannens domene, men som Parker påpeker ble de ikke oppfattet som like radikale som feministene. Dette kan ha vært med på å bedre kvinneklubbens gjennomslagskraft. I motsetning til mange europeiske land i første halvdel av 1900-tallet, inklusive Norge, fikk ikke USA gjennomslag for en utvidet offentlig helseforsikringspolitikk før på 1960-tallet. Der offentlige sykehus og asyler var forbeholdt de veldig fattige, fantes det få ordninger for arbeidere, arbeidsledige eller andre utsatte grupper. Disse gruppene var avhengige av private eller frivillige tiltak for helseomsorg.⁵⁰ Kvinneklubbene skapte strukturer i lokalsamfunnet innenfor sosial velferd som myndighetene ikke anså som sitt felt før senere. Kirker, barnehjem, gamlehjem, lekeplasser, bibliotek, kvinneskoler og barnehager var bare noen av institusjonene som koneklubbene opprettet i en rekke amerikanske lokalsamfunn.⁵¹

---

⁴⁴ Parker 2010: 118

⁴⁵ Anne Firor Scott, 1993, *Natural Allies: women's associations in American history*: 80

⁴⁶ Scott 1993: 118

⁴⁷ Parker 2010: 119

⁴⁸ Scott 1993: 140

⁴⁹ Parker 2010: 127

⁵⁰ Martin Gorsky, 2010, *Good health for America?*: 50

⁵¹ Scott 1993: 178

Tusenvis av kvinneklubber ble dannet fram mot 1920-tallet, og regionale og nasjonale organisasjoner bidro til å bedre kommunikasjonen dem imellom. Et eksempel er *General Federation of Women's Clubs* (GFWC), opprettet i 1889, som opprinnelig var en samarbeidsorganisasjon mellom 97 hvite kvinneklubber i USA.⁵² I 1931 ble *Federation of American Womens's Clubs Overseas* (FAWCO) opprettet, en organisasjon med tilknytning til GFWC, men som spesialiserte seg i å bistå amerikanske kvinner bosatt i utlandet.⁵³ Den tidlige sosiale og filantropiske foreningsnormen som etablerte seg i USA, dannet et normbasert og strukturelt grunnlag for nettverket av amerikanske foreninger som etablerte seg i utlandet. Disse kom også til å påvirke kvinneklubbene som vokste frem i oljemiljøer i etterkrigstiden.

The Corporate Wife

I perioden fra 1900-1950 var kjønnsarbeidsdelingen i Vesten markant og økende. I Norge har samfunnsutviklingen blitt betegnet som «husmoriseringen», noe som sikter til det praktiske husmorarbeidet kvinner sto for, men også en ideologisk, politisk og kulturell prosess der kvinner i økende grad ble definert som husmødre eller mulige husmødre.⁵⁴ Etter 1950 mistet husmortilværelsen gradvis sin glans. Husmorrollen ble i økende grad utfordret i Vesten og uroen om hva husmoren måtte finne seg i ble stadig mer uttalt og debattert.⁵⁵ Samtidig økte andelen transnasjonale profesjonelle, og som vi har sett inkluderte denne gruppen også ektefeller og barn av ansatte i transnasjonale selskaper. For de fleste av konene var et liv som transnasjonal profesjonell ensbetydende med et liv som husmor. De internasjonale oljekonenes livsstil representerte slik en kontinuitet med fortiden, da kjønnsdelingen var mer markant i oljemiljøer enn i samfunnet forøvrig.

Rosabeth Moss Kanter's omfattende studie av kvinner i 'the corporation', første gang utgitt i 1977 med oppdatert utgave i 1993, tok for seg hvordan komplekse bedrifters distribusjon av makt og maktstrukturer påvirket særlig kvinnelige ektefeller og ansatte i amerikanske bedrifter. Kanter avdekket ektefellenes viktige rolle i de ulike stadiene av mannens karrierestige, og hvordan hun indirekte hadde stor betydning for mannens suksess i bedriften. Som gift kvinne med en mann ansatt i 'the corporation' måtte hun fylle ulike representasjonsfunksjoner og utføre andre oppgaver relatert til mannens arbeid i selskapet, noe kvinnene var bevisste på. Kvinnen skulle være lojal mot sin mann, ta ansvar i sosiale situasjoner

---

⁵² Parker 2010: 119

⁵³ The Federation of American Women's Clubs Overseas, (u.å.). *Who we are*.

⁵⁴ Melby 2005: 260

⁵⁵ Danielsen, Larsen & Owsen 2015: 253

som vertinne eller gjest i bedriftsselskap, være selskapets ansikt utad i lokalsamfunnet, og samtidig fylle husmorrollen.⁵⁶ Enkelte kvinner gikk også gjennom en såkalt «wifescreeing» som ledd i selskapenes ansettelsesprosedyre. Der ble konene vurdert sammen med mannens kvalifikasjoner.⁵⁷

Siden før andre verdenskrig hadde flere av de store oljeselskapene, som *The Arab American Oil Company* (ARAMCO) og britisk-nederlandske *Shell*, hatt en internasjonal arbeidsstyrke.⁵⁸ Vestlige oljefamilier i Gulf-landene og Midtøsten bodde i camper eller baser, ofte inngjerdet og bevoktet, og levde en nokså luksuriøs livsstil med tilgang til fasiliteter som barnehage, helseklinikker, tennisbaner og svømmebasseng.⁵⁹ I disse basene ble en kones liv mer sentrert rundt selvutvikling. Økonomisk luksus, og tilgang på billig, lokalt barnepass, gjorde at kvinnene fikk tid til å trene, være på kurs eller handle.⁶⁰ Likevel var konenes livsstil begrenset av boforholdene. Mange hadde utdanning, men fikk sjeldent jobb, og store deler av dagen tilbrakte de uten sine menn. Kjedsomhet og ensomhet preget hverdagen for mange.⁶¹

Et slikt base-liv skiller seg fra livet som oljefamilie i Vestlige industrialiserte land. I oljeland som Canada, Norge og Skottland, bodde familiene ofte mer spredt i et lokalsamfunn, og utøvde mer interaksjon med vertssamfunnet. Konene var i større grad enn sine menn overlatt til seg selv, og måtte takle utfordringer med hjem, barn og møtet med vertssamfunnet på egenhånd. Dette skapte grobunn for å opprette arenaer for sosiale og informative møter med andre kvinner i samme livssituasjon. Koneklubber var en av disse arenaene.

Oljekoneklubbene opererte tidlig etter mønster fra de tradisjonelle amerikanske kvinneklubbene, både når det gjaldt organisasjonsstruktur og formål. Noen av de tidligste ble opprettet i Canada og Alaska på 1950-tallet. Av disse eldre oljekoneklubbene kan nevnes *Oil Wives Club of Lloydminster*, opprettet i 1951 i den kanadiske provinsen British Columbia⁶², og *The Anchorage Petroleum Wives Club*, stiftet 1958 i Alaska.⁶³ Den førstnevnte var primært en sosial klubb, mens den sistnevnte både fikk et sosialt og et filantropisk mål, og opprettet en stiftelse til støtte for andre ideelle organisasjoner i lokalsamfunnet. Antallet koneklubber i

---

⁵⁶ Rosabeth Moss Kanter, 1993, *Men and women of the corporation*: 116

⁵⁷ Rosenlund 1984, Kap. 7: 5

⁵⁸ Se Georg Glasze, 2006, *Segregation and seclusion: the cases of compounds for western expatriates in Saudi Arabia*: 83, og Stephen Howarth & Joost Jonker, 2007, *A History of Royal Dutch Shell: Vol.2: Powering the hydrocarbon revolution, 1939-1973*: 135

⁵⁹ Glasze 2006: 85

⁶⁰ Berger 2011: 46

⁶¹ Sluyterman 2007: 262

⁶² Bill Mah, 16. oktober 2010, *Oil Wives Clubs carrying on despite industry downturn and changing times*.

⁶³ Anchorage Petroleum Women's Association. (u.å.). *Our Story*.

Canada økte på 1960 og 70-tallet, og i 1975 gikk de sammen om å danne *Association of Oil Wives Clubs*.⁶⁴

Petroleum Wives Club i Stavanger var den første oljekoneklubben som etablerte seg i Norge. Det fantes likevel andre kvinneklubber her før 1970-tallet. Amerikansk foreningskultur ble introdusert allerede i 1934, ved opprettelsen av *American Women's Club of Oslo* (AWC). Dette var først og fremst en sosial klubb, med sikte på å ivareta amerikanske kvinner i hovedstadsregionen. AWC var ikke tilknyttet en spesifikk bransje, men ble medlem av FAWCO, og hadde derfor sterke røtter til sine amerikanske søstre i utlandet.⁶⁵ I tillegg blir det i PWCs møtebøker referert til en eksisterende klubb i Stavanger, kalt *Overseas Club*, som hadde som hovedmål å hjelpe utlendinger som trengte assistanse.⁶⁶ Denne har jeg ikke kunnet finne noen omtale av, hverken i oversiktsverkene eller ved nettsøk. At det likevel fantes andre klubber i Stavangerregionen, som drev med noe av det samme som PWC, vitner om at det fantes et behov i byen for hjelpeapparater for utlendinger, og da særlig på den sosiale fronten. Flere foreninger med tilsvarende navn og formål ble også etablert i andre norske byer.⁶⁷ I tillegg ble oljekoneklubber opprettet i Skottland og London, henholdsvis i 1972 og 1974.⁶⁸

Møtet med Norge

Det amerikanske oljemiljøet etablerte seg i Stavanger i en tid da kollektive og sosiale bevegelser sveipet over den vestlige verden. Det hele begynte i USA, under en stor demonstrasjon mot kåringen av Miss America i 1968. «Unge feminister kastet «torturinstrumenter» som BH-er, høyhælte sko, falske øyevipper og nummer av *Playboy* og *Ladies' Home Journal* i søpla, kåret en sau til Miss America og rullet [...] ut en transparent med ordene «Women's Liberation»»⁶⁹ Den nye kvinnebevegelsen, eller nyfeministene, løftet fram den enkelte kvinnes hverdags erfaringer og satte dem inn i en politisk ramme. Nyfeministene tok et særlig oppgjør med ideen om kjønnsroller, som ble ansett som kulturelt skapt, og derfor mulige å endre på.⁷⁰ De utfordret etablerte oppfatninger av familieliv og privatliv ved å framstille dem som tvangsbaserte, urettferdige og undertrykkende institusjoner. Særlig husmorlivet fikk

---

⁶⁴ Mah 2010

⁶⁵ American Women's Club of Oslo. (u.å.). *Our History in Oslo*

⁶⁶ «Wildcats» Meeting, 18. november 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General meeting, 1970-1983, s. upaginert (36)

⁶⁷ Ine Fintland, 26. mars 2018, Petroleum Wives Club. *Store norske leksikon*

⁶⁸ Se Petroleum Women's Club of Scotland. (u.å.). *Home*, og Petroleum Women's Club of London- (u.å.) *Membership*

⁶⁹ Elisabeth Lønnå, 1996, *Stolthet og kvinnekamp: Norsk kvinnesaksforenings historie fra 1913*: 226

⁷⁰ Danielsen, Larsen & Owsen 2015: 291

gjennomgå. Hun ble framstilt som en avhengig og undertrykt kvinne, og ble beskyldt for å være det patriarkalske samfunnets grunnmur som hindret kvinner fra å realisere seg selv uavhengig av mannen. Feministene krevde en ny arbeidsdeling mellom kjønnene i hjem og samfunnsliv, og økonomisk selvstendighet for begge kjønn.⁷¹

I et kvinneperspektiv bar årene mellom 1960 og 1970 i Norge preg av tre tendenser; fødselstallet gikk ned, andelen kvinnelige studenter økte, og andelen yrkesaktive gifte kvinner ble fordoblet.⁷² Husmortidens alder var på hell. Samtidig peker Lønnå på at rolleforventningen var todelt; kvinner skulle fortsatt være både mor og partner, men spørsmålet var om de gikk for å være «feminine» eller «yrkesbevisste». I oppslagsverket *For oss kvinner* fra 1961/62, sto det om den moderne kvinnen: «Hun skal kort sagt være effektiv, husmoderlig, feminin, gammeldags og moderne på samme tid – og denne kameleontilværelse stiller meget store krav såvel til hennes fysiske som til hennes psykiske kapasiteter».⁷³

Andelen kvinner som hadde sitt hovedyrke utenom hjemmet var 5 % i 1950, 10% i 1960 og 23 % i 1970. Likevel var Norge i 1970 et av landene i Europa der integreringen av gifte kvinner i arbeidet var kommet kortest. Ekteskap var også den vanligste samlivsformen i samme periode i Norge.⁷⁴ Straffeloven av 1902 §379, den såkalte «konkubinatarparagrafen», forbød samboerskap i Norge, og ble ikke opphevet før i 1972.⁷⁵ På 1970-tallet så man en endring i de demografiske forholdene, særlig som følge av kvinners yrkesaktivitet, prevensjonsmidler og holdningsendringer i samfunnet når det gjaldt samlivsformer og skilsmisser. Endringene må likevel ikke overdrives. Kvinners valg av utdanning var i mye høyere grad rettet mot omsorgsykker, og i 1970-årene foretrakk mange kvinner eksplisitt yrker og stillinger som gjorde det mulig å beholde ansvaret i hjemmet.⁷⁶

Oljekonenes livsstil sto på mange måter i sterk kontrast til de overordnede samfunnsomveltningene, men det levde liv i Norge bar fortsatt preg av en kjønnsdelt hverdag, og derfor ble ikke oljekonene i Stavanger oppfattet som så konservative. De var snarere et friskt pust i byen, og et nytt kulturelement som skulle bidra til å forme det stavangerske lokalsamfunn.

---

⁷¹ Danielsen, Larsen & Owesen 2015: 294

⁷² Ida Blom, 2005, Brudd og kontinuitet. Fra 1950 mot årtusenskiftet, I I. Blom & S. Sogner (Red.), *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*: 339

⁷³ Sitat i Lønnå, E., 1996, *Stolthet og kvinnekamp: Norsk kvinnesaksforenings historie fra 1913*: 200

⁷⁴ Blom 2005: 342

⁷⁵ Lovdata, 10. juni 2013. *100 år med allmenn stemmerett for kvinner – ekteskap mv.*

⁷⁶ Blom 2005: 342

«Oljefolk blant siddiser» - et nytt element i Stavanger

Forut for årene 1965-1970 hadde «hermetikkbyen» Stavanger lenge vært på jakt etter ny næringsaktivitet, og var i en omstillingsfase av industrien. Da oljeleting i Nordsjøen ble igangsatt i 1965, var derfor kommunen og private initiativtakere tidlig ute med å markedsføre seg som god base for oljeselskapene. Den raske boligutviklingen var det som først og fremst bidro til at Stavanger ble oljehovedstaden i Norge.⁷⁷ Opprettelsen av de første amerikanske skoleklassene på Revheim skole i 1966, var også en viktig grunn til at selskapene foretrakk Stavanger som baseby.⁷⁸ I årene mellom 1965- 1970 skjedde tilflyttingen raskt. I 1971 var omkring 1200 utlendinger ansatt i oljevirksomheten, og mange av disse hadde med seg koner og barn. De amerikanske oljefamiliene var i flertall.⁷⁹

I Stavangers første kulturplan fra 1969, ble det slått fast at kulturens viktigste oppgave var å formidle verdier, styrke identitet og tilhørighet og stimulere til godt samvær og fellesskap som kunne bryte ned skiller mellom mennesker. Til tross for at det organiserte kulturlivet i Stavanger var nokså beskjedent, var museet og biblioteket godt besøkt. Roalkvam skriver at «den lokale identiteten og det kulturelle engasjementet var sterkt knyttet til foreningslivet, menighetene, idrettslagene og bydelene» og Stavanger hadde et allsidig og variert foreningsliv.⁸⁰ Det fantes blant annet sangkor, musikkgrupper, amatørteater og korps, og en rekke aktiviteter for barn og unge. I 1960-årene ble det også satset på utbygging av foredragshaller på museet og biblioteket, og Atlantic Hall og Kuppelhallen i Bjergsted ble tatt i bruk til kulturelle arrangementer.⁸¹

Men samtidig som den kulturelle plattformen i Stavanger utvidet seg, ble den endret av den økonomiske gullalderen som funnet av oljen satte i gang. Tilflyttingen fra oljeindustrien medførte et voldsomt press på boligmarkedet, og husprisene gikk i været.⁸² Økt boligstandard og bedret privatøkonomi gjorde at det sosiale livet ble mer privatisert, og kulturelle opplevelser kunne kjøpes eller nytes foran et nyinnkjøpt fjernsyn. Samværskultur og engasjement eksisterte i høyeste grad i menighetene, og enkelte hobbybetonte eller humanitære foreninger dekket noe av det sosiale behovet. Likevel ble konsekvensene av samfunnsomveltningene at «den

---

⁷⁷ Torbjørn Kindingstad, 2002, *Norges oljehistorie*: 79

⁷⁸ Gjerde 2012a: 92

⁷⁹ Gjerde 2012a: 75

⁸⁰ Gunnar Roalkvam, 2012, Bykultur og lokal identitet, I H. Hamre & K. Helle (Red.) *Oljebyen 1965-2010*: 139

⁸¹ Ibid

⁸² Sveinung Bendiksen & Stavanger sanitetsforening, 1997, *En levende forening i en levende by: Stavanger sanitetsforening 1897-1997*: 127

mangfoldige amatørkulturen og egenaktiviteten ble svekket» og «lagsarbeid og foreningsliv slet med lavere oppslutning og engasjement.»⁸³

Utlendingene som bosatte seg i Stavanger bidro til et større kulturelt mangfold, og representerte noe helt nytt i lokalsamfunnet. Inntoget av velstående (hovedsakelig) amerikanske oljefolk, førte til opprettelse av hoteller, restauranter og barer. Esso Motor Hotell ble et samlingspunkt for det internasjonale oljemiljøet, men også blant norsk ungdom ble baren her populær. Lokale kjøpmenn så muligheter i det nye markedet, og importerte tex-mex-mat, lønnesirup, frokostblanding og Pampers-bleier. De amerikanske konene inspirerte med nyeste Texas-mote, de amerikanske mennene var «konger i byen».⁸⁴ Med økt tilflytting utover på 1970-tallet ble det også opprettet skoler for franske og britiske barn, henholdsvis i 1972 og 1977, et ytterligere tegn på at utlendingene var kommet for å bli.⁸⁵

Oljemiljøet ble en distinkt gruppe i lokalsamfunnet, men var ikke et samfunn adskilt fra det stavangerske. Til tross for stor boligutbygging på «Oljebjerget», bodde oljefolkene geografisk spredt i og utenfor Stavanger, og måtte relatere seg til lokalsamfunnet på individuell basis. Oljeselskapene bisto med en rekke økonomiske fordeler og støtteordninger, og bygget også opp «paraplyorganisasjoner» som ivaretok de ansattes behov for sosialt samvær, men dette omfattet gjerne ansatte innen oljeindustrien.⁸⁶ Hverken myndigheter eller selskapene jobbet iherdig for å aktivisere kvinnene i noe annet enn sin rolle som mor og representant for oljemiljøet.⁸⁷

I tillegg kom det midlertidige aspektet ved oljefamilienes tilværelse inn; en forutsetning for et liv i oljebransjen var at de ansatte kunne flyttes når som helst på kort varsel. Dette betydde at de sjeldent ble eksponert for en annen kultur over lengre perioder.⁸⁸ Lokale foreninger og kulturtilbud eksisterte, men var i liten grad tilpasset utlendinger. Særlig var språkbarrieren problematisk, da det ikke var så vanlig at nordmenn snakket godt engelsk.⁸⁹ Å etablere egne nettverk i Stavanger, der ens egen kultur og språk var normen, og der de kunne møte likesinnede, var bakgrunnen for opprettelsen av Petroleum Wives Club i 1970. PWC kom til å ligne de tidlige amerikanske koneklubbene i organisasjonsstruktur og mål, og representerte i tillegg et kulturelement som skulle forandre Stavanger i 1970-årene.

---

⁸³ Roalkvam 2012: 139-140

⁸⁴ Gjerde 2012a: 89

⁸⁵ Gjerde 2012a: 92-94

⁸⁶ Rosenlund 1984, Kap. 3: 9-12

⁸⁷ Rosenlund 1984, Kap. 3: 5

⁸⁸ Coles & Fechter 2008: 26

⁸⁹ Gjerde 2012a: 90

Kapittel 3 Petroleum Wives Club: etablering og vekst

Initiativ

«Dear President, Board, all you wonderful members of PWC and guests. It's a pleasure for me as your Honory member and «old timer» to tell you about those first years of the Petroleum Wives Club. Lets [sic!] all heartily congratulate each other on these past terrific 25 years, I just know we have many exciting years to come also. I'm so sorry I can't be there to talk to you personally – because of family affairs I'll be out of Norway at that time.»⁹⁰

Med disse ordene innledet kanadiske Marina Klarholm Laland sin tale i anledning 25-årsjubileet til Petroleum Wives Club i 1995. Laland hadde flyttet til Stavanger i 1960, og giftet seg med en norsk ingeniør i 1961. Da oljeselskapene begynte å etablere seg i Stavanger fra 1968-1969, beskriver hun det som «great news» da hun lenge hadde lett etter amerikanske og kanadiske venner. Hun visste at disse kvinnene ville trenge hjelp til ting som å handle, bestille legetime, lese avisen og skaffe barnevakt, og kanskje trengte de også en venn å snakke med.⁹¹ De måtte finne sin plass i et samfunn hvor «everything except church was closed on Sunday» og der «everyone disappeared into the mountains for many days at Eastertime».⁹² Laland og mannen hjalp oljeutlendingene, og deres hjem ble et «home away from home».⁹³

Om begynnelsen av 1970-tallet skriver Laland at etter hvert som miljøet av tilflyttere vokste, ønsket flere av kvinnene seg en klubb hvor de kunne få nye venner, starte aktiviteter og lære seg å gjøre spesielt norske ting.⁹⁴ Oljekonene Kathryn Wilkerson, Prissy Carlile og Lillian Taylor, samt noen norske kvinner utenfor oljebransjen (som opprinnelig ikke kunne være medlemmer selv), tok høsten 1970 initiativ til å starte opp en slik klubb for oljekvinner i Stavanger. Under det som skulle bli Petroleum Wives Clubs første møte, 17. september på Esso Motor Hotel, rekrutterte kvinnene 29 medlemmer.⁹⁵ De første kvinnene som deltok i PWC var amerikanske, engelske, kanadiske, franske og norske husmødre, og mange av dem hadde høy

---

⁹⁰ Tale av Marina Klarholm Laland, ved Petroleum Wives Clubs 25-årsjubileum. PA 1547 - PWC-SAST/A-101974/A/Aa/L0003: Board and General Meeting, 1994-1998, s. 1 (8)

⁹¹ Tale av Marina Klarholm Laland, ved Petroleum Wives Clubs 25-årsjubileum. PA 1547 - PWC-SAST/A-101974/A/Aa/L0003: Board and General Meeting, 1994-1998, s. 1-3 (8-10)

⁹² Tale av Marina Klarholm Laland, ved Petroleum Wives Clubs 25-årsjubileum. PA 1547 - PWC-SAST/A-101974/A/Aa/L0003: Board and General Meeting, 1994-1998, s. 2 (9)

⁹³ Ibid

⁹⁴ Tale av Marina Klarholm Laland, ved Petroleum Wives Clubs 25-årsjubileum. PA 1547 - PWC-SAST/A-101974/A/Aa/L0003: Board and General Meeting, 1994-1998, s. 3 (10)

⁹⁵ Newsletter No.4. 13. januar 1971. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001, Newsletter 1970-1978, s. 1 (364)

utdanning og var ressurssterke.⁹⁶ Kvinner fra 15 ulike selskaper ble valgt til å være kontaktformidlere mellom andre oljekvinner i sine kretser. Hovedvekten av selskapene var amerikanske olje- og serviceselskaper, blant annet Phillips og Esso Exploration. I tillegg var det norske shippingselskapet Østlandske Lloyd representert av en kvinne ved navn Ulla Tjessem, formodentlig norsk, mens resten var multinasjonale selskap.⁹⁷

Denne første samlingen i møterommet på Esso Motor Hotel var begynnelsen på arbeidet med en sosial, utdannende og filantropisk koneklubb som raskt fikk fotfeste i Stavanger. Fra opprinnelige 29 medlemmer høsten 1970, hadde PWC i mai 1978 over 600 medlemmer fra flere enn 20 forskjellige nasjoner.⁹⁸

Mål

Formålet med foreningen ble uttrykt i artikkel 2 i foreningens vedtekter: «This club shall be a social, educational and philanthropic organization».⁹⁹ Disse tre målene dannet grunnlaget for PWCs arbeid, både internt i foreningen og utad i lokalsamfunnet i Stavanger.

Det første målområdet dreide seg om å hjelpe oljekonene med å finne seg til rette i Norge, skape et fellesskap blant kvinner i samme situasjon, og bidra til at de hadde aktiviteter og fritidssysler å drive med. Det andre målområdet var å styrke den sosiale og kulturelle integreringen, ved å gi kunnskap om og oppfordre til kontakt med vertssamfunnet. Klubbens siste målområde var filantropisk arbeid. Stavanger Aftenblad publiserte i juni 1972 en lengre artikkel om tilflytterne der de skrev at flere av de amerikanske familiene hadde oppholdt seg i den arabiske verden, i Sør-Amerika, i Afrika eller Asia, før de kom til Stavanger.¹⁰⁰ Erfaringer fra disse landene bidro nok til ønsket om å kunne hjelpe vanskeligstilte i lokalsamfunnet, men som skribenten i Aftenbladet påpekte var «behovet for veldedighet [...] noe annet i Norge enn de u-land mange av dem har vært i tidligere.»¹⁰¹ Det filantropiske initiativet PWC tok i 1970-årene oppsto som følge av et ønske om å bidra i lokalsamfunnet, fremfor å ikke bidra i det hele tatt. Her delte oljekonene i Stavanger en kultur med de tidligere koneklubbenes sosiale og filantropiske plattform. Til tross for at Stavanger ikke var et lokalsamfunn i nød, opparbeidet

---

⁹⁶ Gjerde 2012a: 90

⁹⁷ Minutes of Initial Meeting, 17. september 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 1 (2)

⁹⁸ Newsletter No. 90, mai 1978. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 2 (62)

⁹⁹ By-Laws of the Petroleum Wives Club, 18. november 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (47)

¹⁰⁰ Pedersen, O. K., 23. juni 1972, Olje er hverdag også – 1500-2000 amerikanere danner sin egen koloni i Stavanger, *Stavanger Aftenblad*, s. 7

¹⁰¹ Ibid

PWC et filantropisk budsjett som med årene bidro til å støtte en rekke lokale organisasjoner. I kapittel 5 diskuteres noen av de filantropiske prosjektene og hvordan de spilte inn på relasjonen til vertssamfunnet.

Struktur

«Since each of us is representing our husband and his company, it is only fitting that we compare our duties with those of the industry. Any resemblance is purely coincidental.»¹⁰²

Slik innledet initiativtakerne foreningens «Installation Ceremony», den 28. oktober 1970. Initiativtakerne var tydelig inspirert av organiseringen og rollene mennene hadde på oljeplattformene:

«Just as the rig has a supervisor to co-ordinate the activities of the rig, we have an equivalent—the President, whose duties are as follows: She shall preside at all meetings of the club and of the Executive Board and shall be a member of all committees except the nominating committee. [...] Of course, every supervisor needs an assistant. Similarly, our President needs an assistant. [The Vice-President] shall perform the duties of the President and exercise the powers of the President in the President's absence.»¹⁰³

Tabellen under tar utgangspunkt i innsettelsesseremonien, og er utarbeidet av Fintland. Den viser sammenligningen mellom de øvrige rollene på plattformen og tillitsvervene i PWC.

Roller på plattform offshore	Roller i PWC onshore
Supervisor	President
Assistant	Vice president
Barge engineer	Parliamentarian
Tool-pusher	Secretary
Materials man	Treasurer
Rig mechanic	Ways and Means Committee
Radio operator	Publicity Chairwoman
Driller	Membership Chairwoman
Derrick man	Social Chairwoman

¹⁰² Installation Ceremony, 28. oktober 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (23)

¹⁰³ Ibid

Om den eksplisitte sammenligningen skriver Fintland: «Ved å inneha ulike verv i PWC blir de hjemmeværende husmødrene yrkesaktive. De utøver tilsvarende arbeidsoppgaver som sine ektemenn, om enn under relativt ulike arbeidsforhold og -betingelser.»¹⁰⁵ Å omtale PWC-kvinnene som yrkesaktive er derimot noe misvisende. Kvinnene var engasjert i verv i korte perioder, og hadde mulighet til å fratre fra stillingen. De jobbet også utelukkende etter egne ønsker og behov, og primært av sosiale grunner. I introduksjonssitatet står det også at enhver likhet er «purely coincidental», noe som kan tolkes dithen at sammenligningen også er ment humoristisk. Likevel kan den ha gitt tillitsvervene en tyngde. Den tidlige etableringen av ansvarsroller vitner også om profesjonalitet. Samhandlingen mellom vervene ble videre utdypet på innsettelsesseremonien:

«In order to get the job done offshore, each man must perform his duties efficiently. So must each member of this club help the newly installed officers to fulfill their duties. The cooperation of everyone is essential in order to have an effective organization.»¹⁰⁶

Sitatet viser at initiativtakerne var opptatt av at alle medlemmene skulle engasjere seg i foreningens drift, og at samarbeid fra begynnelsen ble ansett som en grunnleggende faktor for å skape en effektiv organisasjon. Her ser vi også et tydelig skille mellom PWC og oljeplattformen; i motsetningen til plattformens strenge sosiale hierarki, var PWC en forening som oppfordret til samarbeid og samvær på tvers av stilling.

PWC fikk en hierarkisk organisasjonsstruktur, men med stor grad av påvirkning også for ordinære medlemmer. Hver tillitsvalgt hadde ansvar for underliggende komiteer, hvor medlemmene kunne engasjere seg. I takt med at medlemstallet økte, ble det stadig vekk opprettet nye underkomiteer. Vedlegg 1 viser hvordan organisasjonsstrukturen så ut i 1975 og hvilke ansvarsområder de ulike vervene innehadde. Alle styrevervene ble stemt over to ganger i året, og styremedlemmene kunne bli gjenvalgt en gang.¹⁰⁷ Denne ordningen var gunstig fordi kvinnene ofte oppholdt seg i Stavanger på ubestemt tid, og i liten grad kunne planlegge mer enn et halvt år frem i tid. Fordelen med den hyppige utskiftningen av styremedlemmer var

---

¹⁰⁴ Fintland 2018

¹⁰⁵ Fintland 2018

¹⁰⁶ Installation Ceremony, 28. oktober 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (25)

¹⁰⁷ Amendment to article V1, 16. juni 1971. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (49)

derfor at man ikke bandt seg for lange tidsperioder, og samtidig at flere av medlemmene ble involvert i foreningens kjerne og fikk eierskap til utviklingen. Medlemmene kunne også påvirke klubbens utforming på de ordinære medlemsmøtene. Paragrafene i vedtektene kunne endres på ethvert medlemsmøte med 2/3 flertall av stemmene, noe som også bidro til høy grad av påvirkningskraft.¹⁰⁸

Medlemmer

PWCs medlemsvekst var formidabel i perioden 1970-1978. Til det første medlemsmøtet kom det 29 kvinner, men noen måneder senere var medlemstallet steget til 70.¹⁰⁹ I 1978 rundet foreningen for første gang 600 medlemmer.¹¹⁰ Opprinnelig var klubben kun åpen for «wives of men in the oil industry and allied industries.»¹¹¹ I 1972 ble vedtektene endret slik at det fantes tre typer medlemskap; aktivt medlem, støttemedlem og æresmedlem. De to sistnevnte hadde rett til å delta på møter og arrangementer, men hadde ikke stemmerett. Likevel åpnet det for at blant annet norske kvinnelige støttespillere offisielt kunne være medlem av organisasjonen.¹¹² Det er verdt å merke seg at benevnningen «gifte kvinner» også blir brukt i vedtektene av 1972, under aktivt medlemskap. Ville det si at samboere eller enslige kvinner var ekskludert fra foreningen, eller kun fikk status som støttemedlem?

Når både navnet og vedtektene til PWC reflekterer dette, kan det ha vært fordi det var forventet av dem og deres situasjon. Hovedvekten av oljemiljøets kvinner i Stavanger var der som en direkte konsekvens av at internasjonale oljeselskap etablerte seg der, og at de fulgte sin manns arbeidsansettelse.¹¹³ Unntaket var lærere som ble rekruttert av selskaper for å undervise på de internasjonale skolene.¹¹⁴ Som nevnt hadde noen av kvinnene vært utsatt for «wifescreeing» før utplassering, noe som indikerer at selskapene var bevisst på den rollen *konene* spilte for mannen og for selskapet.

---

¹⁰⁸ By-Laws of the Petroleum Wives Club, 18. november 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 2 (48)

¹⁰⁹ Gjerde 2012a: 90

¹¹⁰ Newsletter No. 90, mai 1978. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 2 (62)

¹¹¹ By-Laws of the Petroleum Wives Club, 18. november 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 1 (47)

¹¹² Special Executive Meeting, 28. juni 1972. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (174)

¹¹³ Rosenlund 1984. Kap. 7: 1

¹¹⁴ Gjerde 2012a: 92-94

Samtidig er det viktig å påpeke at ekteskap var den vanligste samlivsformen på denne tiden. For dagens øyne kan Petroleum *Wives Club* virke konservativt, men i samtiden kan det hende at konebenevnelsen ble ansett som en selvfølgelighet.

Det skulle gå over åtte år før PWC endret sine vedtekter på dette punktet, da det i februar 1979 ble tilføyd at også «women here because of the oil industry» hadde rett til fullt medlemskap.¹¹⁵ Temaet ble første gang adressert under et styremøte i 1978, da et styremedlem ble oppsøkt av to ugifte kvinner som ønsket medlemskap. Styret vedtok å «verbally tell the ladies that they could join the club.»¹¹⁶ Under samme møte ble det foreslått å endre navnet til «Petroleum Women's Club», men denne navneendringen ble aldri en realitet. Det er likevel rimelig å anta at møtet med de to kvinnene bidro til vedtektsendringen året etter. Vedtektene ble også endret slik at støttemedlemmer fikk stemmerett og ikke behøvde være tilknyttet oljebransjen, men fikk ikke ha verv i styret eller komiteer.¹¹⁷ Dette åpnet for større mangfold i organisasjonen. Ut fra sivil status og tilknytning til oljeindustrien ble PWC mer inkluderende med hensyn på medlemmer i perioden fra 1970-1979.

Hvem var oljekonene i PWC? Detaljer knyttet til medlemmenes nasjonalitet dukker opp svært sporadisk i kildene. Det finnes ingen komplette medlemslister med navn eller selskap i arkivet, og det varierer hvorvidt antallet medlemmer oppgis enten i nyhetsbrev eller møtereferater. Et nyhetsbrev fra oktober 1978 er derimot svært detaljert. Det totale medlemstallet var på dette tidspunktet 527, og kvinnene kom fra 20 forskjellige nasjoner. Av disse var de fire største nasjonene USA (377), England (59), Norge (27) og Canada (24). Det var ytterligere ti franske, fem skotske, fire australske, tre tyske og tre nederlandske medlemmer. Videre fantes det to medlemmer fra henholdsvis Trinidad, Belgia, Columbia og Spania, og et medlem fra henholdsvis Irland, Italia, Portugal, Uruguay, Japan, Tyrkia og Østerrike.¹¹⁸ Med andre ord var over 70 % av medlemmene var amerikanere, og nærmere 90 % hadde engelsk som morsmål. Dette tyder på at PWC appellerte til bestemte nasjonaliteter og kulturer. Hvordan dette påvirket organisasjonskulturen, oppslutningen og uttrykket utad vil drøftes i kapittel 4.

---

¹¹⁵ General Meeting, 21. mars 1979. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 3 (902)

¹¹⁶ Executive Meeting, 30. oktober 1978. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General meeting, 1970-1983, s. 5 (956)

¹¹⁷ General Meeting, 21. mars 1979. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 3 (902)

¹¹⁸ Newsletter No. 94, oktober 1978. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 2 (20)

Økonomi

PWC var en ideell organisasjon. Inntektene kom først og fremst fra medlemskontingentene. Videre fikk foreningen inntekter fra annonseplassering i årbøkene, salg av kokebøker, ulike PWC-artikler som «pins» og skjeer, samt egenproduserte smykker. Barnevaktjenesten og hyppige lotterier ga også stabile inntekter.¹¹⁹ I tillegg fikk foreningen store inntekter fra Halloween-karnevalet, arrangert årlig fra 1974, samt bruks- og håndverksmessen som for første gang ble holdt i 1977. I september 1973 hadde foreningen en netto formue på 24 329,64 kroner.¹²⁰ Etter dette viser regnskapene en stabil inntekt, med gjennomgående overskudd. I desember 1978 var netto formuen økt til 78 312, 97 kroner.¹²¹ I dagens kroner tilsvarer dette beløpet i overkant av 360 000 kroner.¹²² De årlige inntektene ble brukt til å drifte organisasjonen og organisere ulike tilbud til medlemmene. Av budsjett rapporten for 1977 ser man derimot at det største enkeltstående beløpet var budsjettet til filantropiske formål.¹²³

---

¹¹⁹ Financial Statement, October 5, 1973 to September 30, 1974. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (75)

¹²⁰ Financial Statement, Oct. 5, 1972---- Sept. 30, 1973. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (77)

¹²¹ Balance December 31, 1978. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (376)

¹²² Norges Bank, 12. juni 2014, Priskalkulator

¹²³ Proposed Expenditure Budget 1977-78. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (342)

Kapittel 4 Petroleum Wives Club som sosial og kulturell arena

«Walk beside me – be my friend. An essence of what we all seek in a few simple words. The Board asks you to walk with us as we try to carry on the club's business to create a program to suit your needs. Newcomers to Stavanger [...] will welcome an outstretched hand of friendship, especially if this is their first overseas experience.»¹²⁴

Slik innledet president Grace Raveling nyhetsbrevet mars 1976. Av sitatet ser vi at presidenten ønsket å skape en forening og et program som passet alle. *Hvordan arbeidet PWC for å ivareta sine medlemmer, gamle som nye? Hvilke sosiale tiltak igangsatte PWC i perioden fra 1970-1978?* Som vi skal se lyktes PWC i stor grad med å tilby et bredt utvalg av fritidstilbud. Likevel så vi i kapittel 3 at medlemsmassen ikke gjenspeilet oljebefolkningen med hensyn på nasjonalitet. Internt i foreningen ble amerikaniseringen debattert og ansett som et problem. *Hva gjorde PWC for å nå ut til det brede spekteret av oljekoner i Stavanger? Hvordan arbeidet foreningen for å bryte den kulturelle ensrettingen og favne variasjonene i medlemsgruppa?*

En helhetlig tilnærming til oljekonenes liv i Stavanger

I kraft av å være oljekoner hadde kvinnene i PWC god kjennskap til hvilke praktiske og sosiale utfordringer som kunne oppstå når man etablerte seg i et fremmed land. Derfor hadde PWC fra begynnelsen av en helhetlig tilnærming ovenfor sine medlemmer. I dette delkapittelet diskuteres hvordan PWC bygget opp et fellesskap basert på omsorg og ivaretagelse av medlemmene, gjennom å tilrettelegge for støtte og forutsigbarhet i alle situasjoner.

Rekruttering og inkludering av nye medlemmer

En av PWCs viktigste oppgaver var å ta imot utenlandske nykommere i oljebransjen, og gi dem en innføring i norske forhold. Dette kom til uttrykk på et av de første styremøtene klubben holdt: «When this committee greets any new incoming members, they will invite them to our meetings, give them a 1970 Stavanger Guide as well as a street map, and last newsletter.»¹²⁵ Informasjon om nye medlemmer ble de første årene publisert i nyhetsbrevene, slik at alle var oppdatert på kvinnenens telefonnummer og adresse, mens all medlemsinformasjon var å finne i årbøkene.

---

¹²⁴ Newsletter No. 66, mars 1976. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. upaginert (227)

¹²⁵ Minutes of Meeting, 7. oktober 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General meeting, 1970-1983, s. 15 (19)

I 1971 ble det tatt initiativ til å starte «New Arrival's Coffee».¹²⁶ I medlemsrapporten for 1974-1975 ble tilbudet omtalt som «important gestures [sic!], especially helpful to the «first time overseas and only company representative» lady.»¹²⁷ PWC var generelt gode på å rekruttere medlemmer fra de større selskapene, men ønsket også å favne de som kom fra mindre olje- og serviceselskaper. Mange potensielle medlemmer gikk under PWCs radar ved ankomst, da selskapene innlosjerte familier i ansattboliger relativt raskt. Derfor var også PWC-representanter jevnlig på besøk til hoteller som Atlantic, Esso og Alstor for å dele ut informasjon om foreningen og deres aktiviteter, samt invitere på nykommerkaffe.¹²⁸

Organiserte 'kaffeslabberas' var generelt svært populære blant medlemmene, og et godt tiltak for å bli kjent med oljekoner i sitt eget nabolag:

«Using the PWC Membership rositer [sic!] Judy Kennedy and I plotted the Stavanger-Sandnes map by writing in each member at her street address. The areas were drawn to include no more than 40-45 persons. We started with eleven areas, each area with it's own coffee chairman. In April a meeting was held of all area chairmen. All coffees were well received.»¹²⁹

Som vi ser av sitatet ga medlemsformannen en grundig og detaljert beskrivelse av gjennomføringen av det nyoppstartede tilbudet. I rapporten ble det også understreket at kaffeformannen måtte være en «vital, kind person; boosted by the membership chairman» for å lykkes maksimalt med tilbudet.¹³⁰ Sitatene viser at foreningen var opptatt av å skape vellykkede areaner for sosialisering, og at noe så enkelt som kaffeslabberas ble tatt på største alvor. Det var også en bevissthet rundt hvem som skulle lede disse i hvert område, noe som viser at PWC var sterkt inne med retningslinjer og mikroorganisering, og var opptatt av konstant utvikling og forbedring av sine tilbud.

I tillegg til møter over en kopp kaffe, utviklet PWC også en «buddy»-ordning for nyankomne i 1974, som ble beskrevet slik i nyhetsbrevet:

«Has anyone seen my buddy?.....Membership is trying a «new» wrinkle to an «old» desire to help newcomers. Remember all the unanswered questions you had when you first arrived?

---

¹²⁶ Executive Board Meeting, 16. desember 1971. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (130)

¹²⁷ Membership Report 1974-1975. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. Upaginert. (92)

¹²⁸ Ibid

¹²⁹ Ibid

¹³⁰ Ibid

Here's a chance to share you knowledge and lend a helping hand. Become a buddy to a newcomer.»¹³¹

En «buddy» skulle være hjelpsom, hyggelig og forstå seg på hvordan det var å være ny, vite svaret på alle spørsmål eller kjenne noen som visste, invitere på kaffe, bridge eller shoppingturer og hjelpe nykommeren med å oppdage sine talenter og interesser. Videre sto det:

«A «buddy» usually makes herself available for about 30 days before letting her «fledging» fly solo...but it might turn out that by then...you've become «buddies»!!

Would YOU be someone's «Buddy».....or do you know of some newcomer who could use a «Buddy»? Call Jo Sharp [...] Membership Chairman.»¹³²

Utdragene fra nyhetsbrevet viser at PWC var svært opptatt av å ivareta nye medlemmer, og at de var bevisste på potensielle utfordringer ved å flytte til en ny by. Samtidig var det et signal til nye medlemmer om at det var rom for å være usikker og be om hjelp. I tillegg var «buddy»-ordningen en tydelig oppfordring til medlemmer om å ta ansvar for nyankomne, ved å appellere til at de alle hadde i vært nye en gang. Selv om PWC opplevde rask vekst, tyder eksemplene over på at de var bevisste på å inkludere og ivareta enkeltindividene.

Omsorg

I den tidlige omtalte talen til Marina Klarholm Laland i anledning PWCs 25-årsjubileum, vektla hun de mange utfordringene ved å komme til et nytt land og takle tilværelsen som oljekone. Kvinnene trengte hjelp til enkle ting som å handle, lese avisen eller ringe doktoren, men kunne også oppleve perioder med langvarig sykdom eller opplevd ensomhet. Hvordan arbeidet PWC for å ivareta sine medlemmer?

«IN HOSPITAL. Many of us had the opportunity to meet the Iverson children while they were home over Christmas. They have since returned to school in Switzerland as so many of the others have. However shortly afterwards Tammy Iverson took a tumble on the ski slope and is now in the Hospital where she will be a total of 14 days. And for the next 10 weeks she will have to wear a full cast on one leg. A few cards from her friends here may cheer her up a bit and help pass the time. [...]

On January 4th, Bergunn Kavnvik gave birth to a [...] baby girl. A little sister for Unn Irene. Congratulations Bergunn and Steinar. [...]

---

¹³¹ Newsletter, No. 42, mars 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 1 (342)

¹³² Ibid

We are sorry to hear that ice skating in the mountains was not so kind to Marge Boyd. A few days ago she fell and broke her ankle, and will be in a cast about 6 weeks. Hope you are up and around soon Marge and hope you don't have your ice skates up for sale.»¹³³

Sitatet over er hentet fra nyhetsbrevet januar 1971. Det illustrerer at foreningen holdt seg oppdatert på medlemmenes gleder og sorger, og oppfordret oljekonene til å ta vare på hverandre, også når de oppholdt seg utenfor Stavanger. Opprettelsen av et «Good Neighbour»-prosjekt i 1974, viser hvordan disse funksjonene etter hvert ble institusjonalisert. Målet med prosjektet var å få oversikt over «a baby, an operation, a serious illness, or death in the family», slik at det kunne skrives i nyhetsbrevene.¹³⁴ Klubben deltok også i en ordning kalt «meals on wheels» for alle som kunne trenge hjelp i sykdoms- eller krisesituasjoner på hjemmebane.¹³⁵

Tiltakene over viser at PWC var svært opptatt av at oljekonene hadde ulike støtteordninger. I dette lå et helt tydelig omsorgsaspekt. Ryan og Mulholland hevder emosjonell støtte er lettest aksessert i nære vennskapelige forhold.¹³⁶ Oakley vektlegger på sin side at emosjonell støtte dreier seg om en opplevelse av å bli ivaretatt, noe som også kan oppnås i en gruppe.¹³⁷ PWCs funksjon var på den ene siden å organisere og tilrettelegge for støtteordninger, og gjøre medlemmene oppmerksomme på at enkelte behøvde hjelp slik vi har sett i eksemplene over. På den annen side vil jeg hevde at sitatene i seg selv bidro til en opplevelse av å være del av et omsorgsfellesskap. PWC gikk målrettet inn for å fremheve enkeltindividers vanskeligheter og gleder. Den direkte henvendelsen til «Marge» viser at forfatterne av nyhetsbrevet, i forlengelsen av styret, var opptatt av å beholde en personlig tone, noe som ytterligere kan ha fostret en følelse av å bli sett. Selv om den direkte hjelpen nødvendigvis måtte gis av enkeltmedlemmer, kan nyhetsbrevene ha vært viktige til å bygge opp et felles verdigrunnlag. Dette ble også forsterket av høy grad av kontinuitet. Eksempelvis var det i 1978 fortsatt rom for å gi enkeltmedlemmer oppmerksomhet i nyhetsbrevet, da gratulasjoner ble sendt til «Kathy and Lindley Reimer on the birth of their second daughter».¹³⁸

---

¹³³ Newsletter, No. 4, januar 1971. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 2 (365)

¹³⁴ Newsletter, No. 58, juli 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 1 (269)

¹³⁵ Newsletter, No. 42, mars 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. upaginert (343)

¹³⁶ Ryan & Mulholland 2014: 253

¹³⁷ Oakley 1992: 29

¹³⁸ Newsletter, No. 95, november 1978. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 4 (13)

Kontinuiteten vitner også om at det å ha et velfungerende og helhetlig støtteorgan for oljekoner ikke mistet sin betydning i løpet av 1970-årene. I en tilværelse preget av midlertidighet var et slikt fellesskap kanskje desto viktigere. Men ble oppfordringene fulgt? Bildet som ble tegnet i Stavanger Aftenblad var at oljekonene raskt trådte til for hverandre i utfordrende situasjoner:

«de holder sammen med omsorg for hverandre. [...] En amerikansk frue var i vinter på en skitur som endte med stygt beinbrudd. Hennes medsøstre i den amerikanske kolonien sørget for at huset ble stelt, at barna kom på skolen og at maten sto på bordet.»¹³⁹

Informativ og instrumentell støtte

PWC var også involvert i kvinnenenes praktiske og mer hverdagslige utfordringer. Medlemmer kunne når som helst kontakte styret for informasjon eller praktisk hjelp. Dersom informasjonen var nyttig for kollektivet ble den videreformidlet i nyhetsbrevene neste måned. Om noen hadde en vaskemaskin til salgs, trengte skiutstyr til barna eller ville gi bort bøker, klær eller kjøkkenutstyr ble det adressert her. PWC fungerte slik som et viktig bindeledd for tilbud og forespørsler. I februar 1975 ble det eksempelvis publisert en liste over ungdommer som mødrene kunne ringe dersom de trengte barnevakt. I tillegg initierte PWC til en såkalt «Children Exchange»-service:

«BELOW YOU WILL FIND A LIST OF PWCers WITH CHILDREN who are willing to have your children over night or perhaps longer, while you travel with hubby on that business trip. This is an EXCHANGE SERVICE- - you will «pay off» by keeping another's children while they travel.»¹⁴⁰

At oljekonene gikk sammen om slike ordninger, vitner om et nært fellesskap blant kvinner i samme situasjon. I dette fellesskapet hadde PWC en informativ og instrumentell rolle som formidler, kontaktarena og tilrettelegger.

Fellesmøtene hver tredje uke var også en viktig arena for informasjonsformidling. Ofte ble foredragsholdere eller lokale kjøpmenn invitert til å snakke om emner som kunne være av interesse for medlemmene eller som hadde en utdannende funksjon med sikte på å øke forståelsen for det norske samfunnet. Moteshow og smykkevisninger var vanligere innslag på

---

¹³⁹ Pedersen, O. K., 23. juni 1972, Olje er hverdag også – 1500-2000 amerikanere danner sin egen koloni i Stavanger, *Stavanger Aftenblad*, s. 7

¹⁴⁰ Newsletter, No. 53, februar 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 6 (298)

fellesmøtene. Pelshuset i Stavanger og Luemagasinet i Sandnes presenterte nyeste høstmøte¹⁴¹, et sminkekurs ble holdt i regi av Estee Lauder¹⁴², og E. Christophersens smykkebutikk var på besøk gjentatte ganger i 1970-årene.¹⁴³ I 1977 fikk PWC også besøk fra Statene: «Our speaker will be Dr. Larrie D. Wanberg, who will speak about «Adjustments of Transient Families» or «What'll I Do Now That I'm Here?»¹⁴⁴ Hvorvidt PWC eller oljeselskapene finansierte dette sier ikke kilden noe om.

Som vi har sett var nyhetsbrevne viktige kommunikasjonskanaler mellom styret og medlemmene. De var også verdifulle når det gjaldt å holde seg oppdatert på alt som hadde skjedd og skulle skje i regi av PWC eller i Stavanger forøvrig. Notiser som: «On December 3, three cars of PWC members drove to the Figgjo Pottery Factory. After an enjoyable time looking around the showroom,[...] our guide, Herr Hinna, took us on a tour in the factory» gjorde at medlemmene ble oppdatert på tidligere aktiviteter. Videre kunne de lese om den kommende Valentinesdansen: «Let's All Go!!! Treat your man to a night out with you.»¹⁴⁵

I mars 1972 begynte arbeidet for en ny kanal; en engelsk spalte i Stavanger Aftenblad. Opprinnelig kontaktet konene Aftenbladet om å publisere en *daglig* nyhetsspalte på engelsk.¹⁴⁶ På styremøtet 7. juni samme år kunne publisitetsformann Ann Shrader derimot meddele:

«It will not be possible to get foreign news translated into English in the Stavanger newspaper, but it will be possible to get local news in English once weekly and later, possibly, three times weekly.»¹⁴⁷

23. juni 1972, under et bilde av to kvinner som interessert studerer dokumenter, kunne nordmenn lese: «Den lokale nyhetsspalten på engelsk som Aftenbladet begynner i dag redigeres av fruene Nina Tjomsland og Ann Shrader. Fru Tjomsland er norsk, fru Shrader er dansk.»¹⁴⁸

---

¹⁴¹ General Meeting, 19. september 1973. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (539)

¹⁴² Executive Meeting, 6. mars 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (570)

¹⁴³ General Meeting, 20. november 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (507)

¹⁴⁴ Newsletter, No. 81, august 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 1 (125)

¹⁴⁵ Newsletter, No.16, januar 1972. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 1 (360)

¹⁴⁶ Executive Board Meeting, 22. mars 1972. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (151)

¹⁴⁷ Executive Board Meeting, 7. juni 1972. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (166)

¹⁴⁸ Pedersen, O. K., 23. juni 1972, Olje er hverdag også – 1500-2000 amerikanere danner sin egen koloni i Stavanger, *Stavanger Aftenblad*, s. 7

Spalten fikk navnet SA-News, og nyhetene her var rettet mot hele den engelskspråklige befolkningen. I den første utgaven fra 1972 varierte overskriftene fra «Golfers win big tournament!», til «Flats planned» og «Salmon Fishing».¹⁴⁹

SA-News må ikke forveksles med *The Saga Weekly Post*, som var den ukentlige engelskspråklige avisen opprettet i 1975. Der Brochmann er skeptisk til hvorvidt den sistnevnte fungerte som en kontaktformidler mellom nordmenn og oljemiljøet,¹⁵⁰ var SA-News av en annen karakter. Riktignok omhandlet den saker som primært var av interesse for den utenlandske befolkningen, noe som også hadde vært PWCs opprinnelige motivasjon. Plassert midt mellom norske artikler var spalten imidlertid også et blick inn i «de fremmedes» hverdag, noe som kan ha økt gruppenes kunnskap og forståelse om hverandre.

Som vi har sett utviklet PWC strukturer for å imøtekomme nyankomne, sikre informasjonsflyt, og hjelpe medlemmer med praktiske og emosjonelle utfordringer. Dette gir grunnlag for å kunne si at PWC spilte en stor psykososial rolle for oljekonene i Stavanger, noe som støttes av Brochmanns beskrivelse av foreningen som «et omfattende apparat for mottak, tilrettelegging og miljøbygging i forhold til hele olje-samfunnet.»¹⁵¹ En stor del av PWCs arbeid gikk likevel utover funksjonen som støtteorgan. Oljekonenes kanskje største utfordring var å finne meningsfulle arbeidsoppgaver og sysler utover det å være sin manns kone og ta vare på barn og hjem. Hvordan arbeidet PWC med å aktivisere medlemmene?

Aktiviteter

«Our committee chairwomen along with their helpers have been hard at work and have come up with many different activities to help us all pass the long winter days. [...] There will be Norwegian classes taught by Yvonne Strand and Marit Folgerø, so if you are interested in learning to «snakke norsk», sign up. For those who are interested in bridge, there will be two separate classes [...] Jerrie Weiss will instruct a class on creative stitchery. This should be a very interesting class to participate in, and I feel sure Jerrie will help you create many beautiful things for your home. To go along with your creative stitchery, add another decorative touch to your home and join Majorie Simons to learn flower arranging. You've heard about Norwegian

---

¹⁴⁹ Pedersen, O.K., 23. juni 1972, Olje er hverdag også – 1500-2000 amerikanere danner sin egen koloni i Stavanger. *Stavanger Aftenblad*, s. 7

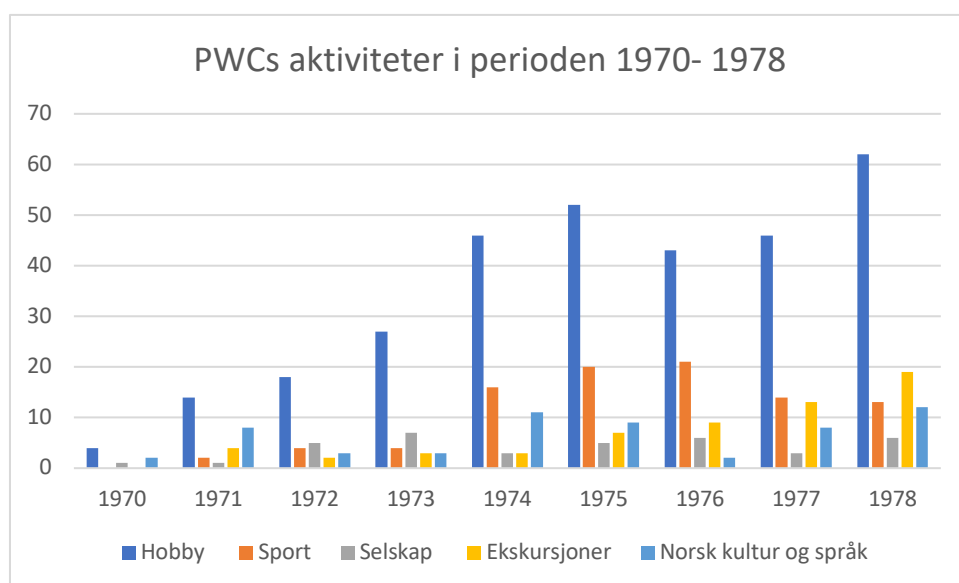
¹⁵⁰ Brochmann 2003: 232

¹⁵¹ Ibid

sweaters always! They're expensive here --- double price in London. Here's your first opportunity to save a kroner, join Beverley Flahr's Norwegian style knitting class.»¹⁵²

Sitatet over er hentet fra det første nyhetsbrevet PWC publiserte i oktober 1970. De mange aktivitetene på agendaen vitner om et stort behov for sosiale møter. Formålet var eksplisitt uttrykt. Møtene skulle hjelpe oljekonene gjennom de lange vinterdagene, noe som antakelig både sikter til de kalde mørke vintermånedene, og til at oljekonene lite å ta seg til. Etter hvert som medlemstallene økte, ble det iverksatt en rekke varierte fritidstilbud og kurs. Tabellen under viser noen av aktivitetene PWC initierte, og hvordan disse utviklet seg over tid:

¹⁵³ Forklaring til tabellen: Tabellen viser en utviklingstendens i PWCs medlemstilbud og aktiviteter. Den er beregnet ut fra antall ganger aktivitetene nevnes i nyhetsbrevene i løpet av ett år. I nyhetsbrevene er det enkelte ganger satt opp en periodeplan for eksempelvis norskkurs, som ikke alltid nevnes i de kommende nyhetsbrevene og derfor slår ut lavere. I tillegg er arkivmaterialet for 1970-1973 mangelfullt, da flere nyhetsbrev mangler. Likevel er tabellen verdifull for å billedliggjøre foreningsaktiviteten innad i PWC.

Kvinnelige sysler

Kategorien jeg har valgt å kalle «hobby» er dominerende i hele perioden, og rommer i hovedsak såkalte «kvinnelige sysler». Med kvinnelige sysler menes ulike former for søm og håndarbeid, blomsterdekorasjon, gymnastikk, bokklubber, dans, kor og bridge, som utgjorde den største delen av fritidstilbudene i PWC. I september 1970 tilbød PWC kurs i blomsterdekorasjon, strikking og bridge. I september 1976 var bildet et helt annet. Da sto hele 11 ukentlige

¹⁵² Newsletter, 21. oktober 1970. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 1 (366)

¹⁵³ Nyhetsbrev 1970-1978.

hobbyaktiviteter på planen, og av disse var åtte av dem typiske håndverksaktiviteter som Hardangersøm, strikking, treskjæring og rose-maling.¹⁵⁴ At økningen i denne typen fritidsaktiviteter ble så stor forteller oss at det var stor interesse for dem. Selv om 1970-årene i den Vestlige verden bar preg av den nye kvinnekampen, var husmoren på ingen måte 'død'. I Norge i 1974 hadde den nye kvinnebevegelsen cirka 5000 medlemmer, mens Husmorforeningen hadde 50 000.¹⁵⁵ Blant de utenlandske oljekonene i Rosenlunds studie var kun 7 % yrkesaktive, selv om 1/3 hadde høyskole- eller universitetsutdanning.¹⁵⁶ Drøye 80% oppga likevel at de var husmødre også før de kom til Stavanger. 10 % hadde forsøkt å få seg jobb i Stavanger uten å få det.¹⁵⁷ Det høye antallet husmødre blant oljekonene forsterket de etablerte kjønnsrollemønstrene som eksisterte. I mangelen på arbeid, var det naturlig at kvinnene igangsatte kurs i ferdigheter som ville være nyttige i «husmoryrket».

Som regel ble aktivitetene igangsatt av klubben selv, men de fant også lærere i håndarbeid i Stavanger og nærliggende byer. «A charming woman» i Egersund tilbød seg for eksempel å lære bort ullveving til oljekonene.¹⁵⁸ Blant de aktivitetene som hadde jevn oppslutning var håndarbeid i uendelige variasjoner, de faste bridgeklubbene og bokklubber. Interessen for bøker og litteratur ble tidlig fremmet blant medlemmene, og er et godt eksempel på hvordan de sosiale og utdannende klubbmålene ble knyttet sammen. I bokklubbene diskuterte medlemmene både engelske og norske bøker, og i tider med stor oppslutning fantes det en egen bokklubb for norsk litteratur.¹⁵⁹ I årsrapporten for 1974-1975, står det at det vanligvis møtte opp tolv medlemmer, og de skiftet på å ha bokklubbene i sine egne hjem.¹⁶⁰ Et privat PWC-bibliotek ble også opprettet gjennom donasjoner av bøker og magasiner, som skiftet lokasjon mellom oljekonenes hjem, og som regel var åpent en dag i uken.¹⁶¹ Økningen i antall fritidstilbud vitner om et stort behov for sosiale møter. I 1973 uttalte avtroppende president i PWC Paula Friman til Aftenbladet: «I think that the club performs an

---

¹⁵⁴ Newsletter, No. 71, september 1976. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 5 (199)

¹⁵⁵ Danielsen, Larsen & Owesen 2013: 293

¹⁵⁶ Rosenlund 1984, Kap. 4: 11

¹⁵⁷ Rosenlund 1984, Kap. 7: 24

¹⁵⁸ Newsletter, No. 50, november 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 2 (313)

¹⁵⁹ Newsletter, No. 40, januar 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. upaginert (349)

¹⁶⁰ Interest and Study Groups, 1974-1975, Arts Section. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (110)

¹⁶¹ General Meeting, 20. februar 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (571)

invaluable function as a medium for contact.»¹⁶² I årsrapporten for 1974-1975 ble dette også uttrykt av formannen for «Needlework», Floya Vaughn:

«Along with the new stitches learned, many new friendships were formed. We averaged ten to twelve members at each meeting. Our aim for next year is to develop closer fellowship.»¹⁶³

Kvinnenes hovedmotivasjon var ikke nødvendigvis å gjøre håndarbeid åtte ganger i uken, men å ha flere arenaer hvor de kunne møtes og sosialisere. PWC var slik en forening som tilrettela for at enkeltindividene kunne danne mindre og større felleskap.

Opplevelser i Stavanger og ute - «Movement is joy»

Som vi ser av tabellen begrenset ikke PWCs medlemstilbud seg til håndarbeid og innesitting. En stor del av medlemstilbudene falt innunder fysisk aktivitet. Fysisk aktivitet og helse var tidlig på dagsordenen. I rapporten om «physical fitness» fra 1974-1975, kan man lese at det ble arrangert timer i tennis, skøyter og gymnastikk.¹⁶⁴ Gymnastikktimene var svært populære og fikk oppmerksomhet i Aftenbladet. Under overskriften «Movement Is Joy» kunne man lese om oljekonenes entusiasme for trening, med et bilde fra en nyoppstartet gruppetime for utlendinger på det lokale treningssenteret i april 1973. Gymnastikktimene hos treneren Inger Sanner Are ble tatt så godt imot at hun ble klubbens første æresmedlem.¹⁶⁵ I tillegg til gymnastikk arrangerte PWC periodevis også tennis, golf, svømming, volleyball, yoga og skøyter.

Av tabellen på side 36 ser vi at ekskursjoner i regi av koneklubben økte taktfast med årene. De første årene ble det hovedsakelig organisert ekskursjoner i og i nærheten av Stavanger. I 1972 organiserte oljekonene eksempelvis en tur til Figgjo Keramikkfabrikk og en skihelg på Sauda Fjordhotell.¹⁶⁶ I 1975 skrev turtillitsvalgt Edna Schanche:

«It is my personal experience that the women of P.W.C need local as well as foreign touring possibilites. My slogan beeing «inactivity breeds discontent».»¹⁶⁷

---

¹⁶² Stavanger Aftenblad, 6. februar 1973, Au Revoir, s. 10

¹⁶³ Interest and Study Groups, 1974-1975, Needlework. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (117)

¹⁶⁴ Interest and Study Groups, 1974-1975, Physical Fitness. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (113)

¹⁶⁵ Stavanger Aftenblad, 24. april 1973, Movement Is Joy, s.10

¹⁶⁶ Nyhetsbrev 1972.

¹⁶⁷ Brev til Mrs. June Hogan fra turformann Edna Schanche. Report Fall- 74 Spring- 75, 29. april 1975. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (94)

Dette markerer et tydelig skifte i foreningens satsning på turer. 1975 ble året for lengre innlandsreiser til Oslo og Bergen, og oljekonene fikk sine første organiserte utenlandsturer til Newcastle, København og Norwich.¹⁶⁸ I 1978 ble det arrangert hele 11 utenlandsreiser til blant annet Cairo, Madrid, Wien og Russland.¹⁶⁹ I årsrapporten for 1978-1979 skrev Schance:

«There seems to be a need and a desire for foreign travel in PWC. The women are given an opportunity to travel alone or with their husbands to foreign places. Often lasting friendships are made on these tours and it makes the adjustment to living in Stavanger, Norway just a little bit easier.»¹⁷⁰

Oljekonene hadde altså et ønske og et behov for å dra på utenlandsturer, og foreningen organiserte transport og opplegg. Utover eventyret i seg selv, understreket Schance også den sosiale og relasjonelle biten ved slike turer. Men sitatet, og eksemplene på utenlandsturer nevnt over, sier også mye om oljekonenes økonomiske situasjon. Turer til Russland og Cairo fordret at kvinnene hadde økonomisk mulighet til å dra til så eksotiske steder. Foredragsholdere fra pelskjeder og gullsmeder vitner også om høy velstand. I budsjettet for 1977-1978 gikk kun 4500 kroner til turer.¹⁷¹ Dette betyr at oljekonene betalte mesteparten av de årlige turkostnadene selv. Sammenlignet med lokalbefolkningen hadde oljebefolkningen høyere inntekt og større boliger, hvorpå selskapene betalte 2/3 av husleien. I tillegg var det vanlig at selskapet betalte for møbler, strøm og oppvarming, samt firmabil og telefonregning. 90 % fikk også dekket feriereiser hjem.¹⁷² Selv om det fantes variasjoner innad i oljemiljøet, var det god grunn til å kalle oljeutlendingene «en meget velstående gruppe» i Stavanger.¹⁷³ At oljekonene var en ressurssterk gruppe bidro slik sett også til å muliggjøre aktiviteter som foreningen ikke kunne ha gjennomført på egenhånd.

Oljekone – roller og forventninger

Som beskrevet i kapittel 2, ble det på 1960-tallet stilt nye krav til den moderne kvinnen. Hun skulle være både effektiv, husmoderlig, feminin, gammeldags og moderne på samme tid, og

---

¹⁶⁸ Nyhetsbrev 1975.

¹⁶⁹ Nyhetsbrev 1978.

¹⁷⁰ Director of people – Yearly report '78 – '79. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (428)

¹⁷¹ Budget Committee Recommendations. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (389)

¹⁷² Rosenlund 1984, Kap. 6: 21-22

¹⁷³ Rosenlund 1984, Kap. 6: 22

hun skulle være både mor og partner.¹⁷⁴ For oljekonen fantes en annen dimensjon som påvirket hennes liv; tilknytningen til oljemiljøet og de forventninger som fulgte med mannens ansettelse i selskapet. Denne tilknytningen påvirket PWCs arbeid, og oljekonenes sosiale liv, både direkte og indirekte.

I direkte forstand, assisterte PWC oljemiljøet på en rekke arrangementer, ofte som vertinner. Foreningen var blant annet fast bidragsyter på den internasjonale oljemessen, Offshore Northern Seas (ONS). Sommeren 1974 tilbød oljekonene å bidra som vertinner på konferansen som skulle holdes for første gang, 3.-6. september. 120 medlemmer meldte seg frivillig.¹⁷⁵ Gjerde beskriver konferansen som en viktig markering av Stavanger som oljeby og Norge som oljenasjon. Samtidig gjenspeilet den Stavangers ønske om å være attraktiv overfor oljeselskapene og leverandørindustrien. Konferansen ble en suksess, med 310 utstillere og 10 000 besøkende, og i fortsettelsen ble den arrangert annet hvert år.¹⁷⁶ PWC-kvinnene fikk ros for sin hjelp under konferansen, og ble hvert år bedt om å delta som vertinner. Oljekonene bidro også på mindre arrangementer for oljemiljøet og sine menn, blant annet på tilstelninger som «Oilmen's Golf Tournament» i 1977, hvor PWC ble forespurt om å bidra med sandwicher til golfspillerne.¹⁷⁷

Av tabellen på side 36, ser vi at PWC også organiserte en rekke selskap. Disse var som oftest forbeholdt folk med tilknytning til oljemiljøet, og var gode arenaer for sosialisering og nettverksbygging. Eksempelvis arrangerte PWC i 1978 en «Disco Night» i Sola Turnhall, beskrevet som «a very casual get-together with dancing and light snacks.»¹⁷⁸ Andre årlige selskaper var «Spring dance», «Western dance» og «Potluck Dinner», den sistnevnte et middagsselskap der alle tok med én rett hver. Utover å være hyggelige sosiale tilstelninger, lå det også karrieremuligheter i slike uformelle og tilsynelatende personlige arrangementer. Selskapene i regi av PWC var også en indirekte assistanse til konenes menn og oljemiljøet forøvrig.

Selv om konene offisielt sto utenfor selskapet, hadde de ifølge Kanter en viktig rolle i mannens karriere. Hun skisserer tre delvis overlappende faser i mannens karrierestige, der

---

¹⁷⁴ Lønnå 1996: 200

¹⁷⁵ General Meeting, 18. september 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (518)

¹⁷⁶ Kristin Øye Gjerde, 2012b, Oljeboom og pressproblemer. I H. Hamre & K. Helle (Red.), *Oljebyen 1965-2010*: 199

¹⁷⁷ General Meeting, 17. august 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 3 (1086)

¹⁷⁸ Social Program 1978-1979. Adult social. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (444)

konen spiller en viktig rolle. Den første «tekniske fasen» sikter til når mannen er utenfor lederskiftet i selskapet, og blir vurdert etter arbeidsinnsats. I denne perioden er mannen absorbert i jobblivet, og konen må ta stilling til om hun vil satse på en karriere som «corporate wife» eller om hun vil satse på egen yrkeskarriere. Dette er den eneste fasen der hun kan velge. Satser hun på det siste må hun i økende grad engasjere seg i selskapets verden, og akseptere en skjev arbeidsfordeling i hjemmet.¹⁷⁹ Den andre fasen er «ledelsesfasen» (managerial), der mannen har inntrådt i sjefsrekkene. I denne fasen er det viktig for mannen å utvikle tillit og bekjenskaper. Konen blir nå involvert i selskapets sosiale nettverk, og hennes sosiale talenter blir viktigere. Hun må forstå selskapets udefinerte sosiale normer, og i større grad akseptere at private ting får en offentlig betydning.¹⁸⁰ Den tredje «institusjonelle» fasen, inntreer når mannen har nådd det øverste sjefssjiktet i selskapet. For konen betyr det at den private sfæren er enda mindre, da hun har blitt en offentlig representasjonsfigur for selskapet. Veldedige arrangement, frivillig arbeid, middagsselskaper og andre sosiale tilstelninger skaper businesskontakter og fronter selskapet positivt. Konens intrikate oppgave blir dermed å få en tilstelning til å virke personlig, selv om den er nøye gjennomtenkt.¹⁸¹

På denne måten kan en sosial og uformell «Disco Night» i realiteten ha hatt en overlappende businessfunksjon, og indirekte hatt stor betydning for ektefellenes karriere og oljemiljøet forøvrig. Dette kan også ha vært tilfellet på foreningens sosiale møter av mer intim art, som «Couples Dinner Clubs» for 4-5 par.¹⁸² Slike anledninger, eksklusivt for folk i oljemiljøet, kan også ha bidratt til en fellesskapsfølelse for gruppen som helhet i Stavanger. Kanter viser at kvinnene var bevisst den rollen de hadde i mannens karriere, men det er også viktig å påpeke at konene selv var økonomisk og sosialt avhengige av selskapet og oljemiljøet, og ofte hadde lang fartstid i rollen som sosial fasilitator. Repetisjonen av disse praksisene i alle land der familiene var stasjonert, kan ifølge Gordon ha bidratt til å styrke identiteten som transnasjonal profesjonell, og skapt en følelse av 'hjem' som var vel så viktige for oljekonene selv.¹⁸³

Kanter peker på fem forhold som øker sannsynligheten for at konene er implisert i mannens karriere, og som øker selskapets behov for hustruenes frivillige innsats. To av disse har direkte relevans for kvinnene i Stavangerregionen. For det første ble konenes rolle forsterket

---

¹⁷⁹ Kanter 1993: 114- 115

¹⁸⁰ Kanter 1993: 116- 117

¹⁸¹ Kanter 1993: 121

¹⁸² Newsletter, No. 70, august 1976. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 3 (204)

¹⁸³ Gordon 2008: 34-35

i mindre byer. Stavanger kommune hadde i 1965 rundt 78 000 innbyggere, og var relativt liten i forhold til Oslo, Bergen og Trondheim.¹⁸⁴ Oljeselskapene ble derfor svært synlige i lokalsamfunnet, og konene hadde til daglig mest omgang med lokalbefolkningen. De var derfor sentrale i å skape og vedlikeholde gode relasjoner til dette samfunnet.¹⁸⁵ For det andre ble selskaperes avhengighet av konene forsterket i en tid med sterk sosial endring og «entreprenørisk» klima, som karakteriserer endringene i Stavanger mellom 1970-1980 godt. Når selskaper vokser må de kunne stole på sine ansattes fulle dedikasjon i anskaffelsen av nye kontakter i lokalsamfunnet. Konene spiller en viktig rolle både som støttespiller for mannen, og som relasjonsbygger.¹⁸⁶

I kraft av å være oljekoner ble det i enda større grad enn for andre husmødre, stilt krav og forventninger til deres livsstil. Selskaper, danser og middager i regi av PWC oppfylte flere funksjoner på en gang, som kom både konene, deres partnere og oljemiljøet til nytte. Der Lønnå påpeker at rolleforventningen i samfunnet var todelt – at kvinner skulle være både mor og partner, men velge mellom en «feminin» eller «yrkesbevisst» livsstil - ble PWC kanskje en arena der disse rollene kunne forenes.

Organisasjonskultur - «The club has a very American image?»

På begynnelsen av 1970-tallet var oljemiljøet i Stavanger dominert av amerikanere. I 1972 anslo man at det bodde mellom femten hundre og to tusen amerikanere i Stavanger.¹⁸⁷ Demografien i oljebefolkningen endret seg derimot utover tiåret, da flere internasjonale selskaper etablerte seg i Stavanger-regionen. På slutten av 1970-tallet hadde den britiske gruppen vokst seg like stor som den amerikanske, og den franske gruppen utgjorde cirka en tredel.¹⁸⁸ Om oljemiljøet generelt, understreker Rosenlund at det ikke var et samfunn innenfor og adskilt fra det stavangerske, og at det var et svært heterogent miljø. Likevel fantes en sosial indre organisering, der det utviklet seg «subkulturer» eller delkulturer innenfor det stavangerske samfunnet etter nasjonalitet eller etnisitet.¹⁸⁹ Som vi så i delkapittelet om medlemmer var andelen amerikanere i PWC overveiende også i 1978, og reflekterte slik ikke den generelle

---

¹⁸⁴ Gjerde 2012b: 202

¹⁸⁵ Rosenlund 1984, Kap. 7: 4

¹⁸⁶ Kanter 1993: 124

¹⁸⁷ Pedersen, O. K., 23. juni 1972, Olje er hverdag også – 1500-2000 amerikanere danner sin egen koloni i Stavanger, *Stavanger Aftenblad*, s. 7

¹⁸⁸ Rosenlund 1984, Kap. 3: 5

¹⁸⁹ Rosenlund 1984, Kap. 3: 6

fordelingen blant oljefolk i Stavanger på samme tidspunkt. Bidro PWC til dannelsen av en amerikansk subkultur i Stavanger?

I tilfeller der migranter utvikler sosiale nettverk etter etnisitet, fremhever Eve at disse ikke nødvendigvis oppstår som følge av kulturelle preferanser. Han hevder nettverk ikke formes av nasjonalitet eller etnisitet alene, men at det heller er migrasjonsprosessen som former nettverkene. Eve hevder at skoler, arbeidsplasser, nabolag og organisasjoner bidrar til å skape relasjoner mellom migranter. Når disse er opprettet etter nasjonalitet, er det disse, heller enn nasjonaliteten i seg selv, som forklarer dannelsen av etniske nettverk.¹⁹⁰

PWC var en internasjonal forening som forsøkte å henvende seg til *alle* oljekonene i Stavanger. I 1972 ble påtroppende president for PWC, Gay Sauer, intervjuet i Stavanger Aftenblad. På spørsmål om klubbens formål uttalte Sauer:

«Our members have diverse interests, needs, and talents. Their nationalities, culture patterns and life styles are diverse as well. The purpose of the club, then, should be to bring these diversities into harmonious focus so that all can benefit from them.»¹⁹¹

Sauer hevdet at klubbens utfordring var å favne variasjonene i medlemsgruppen, både når det gjaldt interesser, nasjonaliteter og medlemmenes kulturelle bakgrunn. Samtidig påpeker hun at formålet med klubben bør være å samle variasjonene til et såkalt «harmonisk fokus», slik at alle kan få nytte av variasjonene. Med hensyn på nasjonalitet var derimot flesteparten av medlemmene i hele perioden fra 1970-1978. All intern kommunikasjon foregikk naturlig nok på engelsk, både på møter og i nyhetsbrev. I tillegg jobbet PWC hardt for å få gjennom en engelskspråklig spalte i Stavanger Aftenblad, og fra 1974 begynte lokalradioen med amerikanske sendinger, fem minutter hver mandag.¹⁹² Men foreningen bar også i overveiende grad preg av amerikansk kultur, gjenspeilet i faste aktiviteter som Halloween, Valentines Day og feiring av den amerikanske nasjonaldagen. Dette viser at det «harmoniske fokuset» som Sauer etterlyste, sannsynligvis dreide mot majoriteten av medlemsmassen.

Den tidlige «amerikaniseringen» kan ha virket selvforsterkende, og bidratt til at foreningen utad henvendte seg mer til amerikanske oljekoner, uten at det var intensjonen. Samtidig var oljekonenes omgangskrets også formet av de andre faktorene som nevnes av Eve. Stavanger etablerte både amerikansk, fransk og britisk skole innen 1977, og barn og familier

---

¹⁹⁰ Eve 2010: 1233-1235

¹⁹¹ Stavanger Aftenblad, 20. oktober 1972, PWC: Diverse Interests, Needs, Talents, s. 12

¹⁹² General Meeting, 20. februar 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (572)

ble naturlig nok kjent via disse arenaene. Når det gjaldt arbeidsplass kom ansatte i de enkelte olje- og serviceselskapene i hovedsak fra bestemte nasjonaliteter, og selskapene hadde også egne sosiale opplegg for arbeidsstyrken.¹⁹³ Ser en på bosetningsmønster bodde oljebefolkningen i stor grad geografisk spredt i og utenfor Stavanger, men de franske oljefamiliene bodde noe mer sentrert.¹⁹⁴ Alt dette var forutsetninger *utenfor* PWC, som bidro til at oljekonene lettere og oftere var i kontakt med oljekoner av egen nasjonalitet.

Der Eve hevder at kulturelle preferanser ikke burde anses som en selvfølgelig årsaksforklaring i migranters relasjonsbygging, må det likevel nevnes at oljebefolkningen var innvandrere i en særstilling. Eves forskning retter seg primært mot permanente innvandrere. Den midlertidige tilværelsen som lå til grunn for et liv i oljebransjen kan i motsetning ha forsterket behovet for å oppsøke folk med samme språk og kultur. I vårt spesifikke tilfelle, har trolig alle faktorene hatt noe å si for utviklingen av medlemskulturen innad i PWC. *Hvordan arbeidet PWC med å bryte den kulturelle ensrettingen, og tiltrekke seg medlemmer fra andre nasjonaliteter?*

Interne tiltak

PWC var vel vitende om sitt amerikanske preg. I medlemsrapporten for 1974-1975 var et av forbedringspunktene å oppfordre til mer deltakelse blant de ulike nasjonalitetene.¹⁹⁵ På et styremøte i mai 1975 var temaet oppe for diskusjon, uten at det umiddelbart førte til noen løsning:

«Among the things discussed was the fact that our club is not just for Americans and that we should stress communications with all nationalities. We should think of ways to improve the image of the club.»¹⁹⁶

Selv om oljekonene ikke la frem noe konkret forslag i noen av disse tilfellene for hvordan inkluderingen skulle finne sted, hadde PWC igangsatt flerkulturelle tiltak eller gester også før dette ble tatt opp. PWC initierte i 1974 et samarbeid med Sandnes Voksenopplæring, om språkkurs i fransk og spansk i tillegg til andre aktiviteter.¹⁹⁷ Samme år ble det også vedtatt at

---

¹⁹³ Sluyterman 2007: 265

¹⁹⁴ Rosenlund 1984, Kap. 3: 6

¹⁹⁵ Membership Report, 1974-1975. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (92)

¹⁹⁶ Executive Board Meeting, 28.mai 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 1 (454)

¹⁹⁷ Executive Board Meeting, 6.nov 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (502)

flagg fra alle medlemslandene skulle fremvises på alle fellesmøter.¹⁹⁸ Fra 1975 initierte foreningen også til en såkalt «Spanish Coffee», der de spansktalende PWC-kvinnene kunne møtes på tvers av nasjonaliteter.¹⁹⁹ Det virker også som at det var viktig for styret å balansere støtten til de internasjonale skolene. Et eksempel var da styret i mars 1975 vedtok å donere 2500 kroner til *Stavanger American School* (SAMS), til innkjøp av ping-pong bord, hvorpå de også vedtok å gi et ubestemt beløp til Den franske skolen.²⁰⁰ Den franske skolen ble i forlengelsen av dette tildelt 1500 kroner til skoleutstyr.²⁰¹ Dette tyder på at PWC ønsket en rettferdig fordeling av godene.

PWCs amerikanske «image» ble adressert i en artikkel i *Stavanger Aftenblad*, 24.juni 1975. På spørsmålet «The Club has a very American image?» svarte daværende president June Hogan:

«Yes, and I'd like to do something about that. Hopefully we'll be able to have a more international club. One way to achieve this is to have more international representation on the Board. Another is to set up a special international group within the club. We'd like to reach wives of Norwegian oil industry employees, a lot of them may not know that the PWC is a club for them.»²⁰²

Vedrørende flernasjonal representasjon i styret, har jeg ikke funnet informasjon i kildene som indikerer at dette ble diskutert videre. Ulike «International Groups» ble derimot startet den påfølgende høsten. Det ble utdelt påmeldingsskjemaer for kveldsgrupper for par og daggrupper for kvinner, og formålet var at «Different nationalities will gather for an interblending of cultures.»²⁰³ I hver gruppe skulle også et norsk par delta.

PWCs handlekraft vitner om et genuint ønske om å endre foreningens interne miljø, og øke det internasjonale fokuset. Hvor effektivt forsøket på å inkludere medlemmer fra andre nasjonaliteter var, er det vanskelig å si ut fra kildematerialet. Senere møtoreferater indikerer at det forble en vedvarende utfordring. Senest på et styremøte, mai 1977, var temaet igjen oppe

---

¹⁹⁸ Executive Board Meeting, 2. mai 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (535)

¹⁹⁹ Executive Board Meeting, 7. mai 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (459)

²⁰⁰ Executive Board Meeting, 5. mars 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (475)

²⁰¹ Executive Board Meeting, 5. november 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (418)

²⁰² *Stavanger Aftenblad*, 24. juni 1975, *We Hope To Change The PWC Image*, s. 10

²⁰³ Newsletter, No. 60, september 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 2 (261)

for diskusjon, da presidenten understreket behovet for å fortsette å «involve as many new people from various companies and of various nationalities in PWC functions.»²⁰⁴

Foreningens fokus på å være en internasjonal klubb kom også til uttrykk i hva de *ikke* gjorde. Fra midten av 1970-tallet hadde foreningen bygget opp et velkjent renommé, og fikk stadig flere forespørsler fra organisasjoner om pengebidrag og andre former for hjelp. Her utviklet PWC klare retningslinjer. Foreningen av slo gjentatte ganger forespørsler om donasjoner til eksklusive amerikanske foretak eller prosjekter. I juni 1976 mottok de en forespørsel fra rektoren på SAMS, om å donere 2500 kroner til et studiestipend til Washington D. C. Under styremøtet ble det resonnert at:

«It is felt that while this is a worthwhile project, it is rather an exclusively American project which would exclude other nationalities. We do not feel we can take this on as a full project, but we could perhaps support it in a smaller way. [...] If other sources cannot be found to finance this project, we would consider a donation of N.Kr. 500.»²⁰⁵

I andre tilfeller tok PWC avstand fra å assosieres med eksklusive amerikanske organisasjoner:

«Association of American Residents Overseas: Dixie has received a letter from this association. Their function is to let Americans living overseas know what Congress is doing that will affect them—such as taxes, medicare, etc. They are trying to set up a liaison group in Washington and wrote asking for our support and permission to use our name in their mailing listing. Dixie will answer, saying that this could not apply to us since we are an international organization, but will suggest that they contact the SAGA if they need to publish information.»²⁰⁶

Denne organisasjonens formål hadde åpenbart relevans for flertallet av medlemmene i PWC, så at foreningen likevel valgte å ikke assosieres med *Association of American Residents Overseas*, sier noe om hvor viktig det var for PWC å beholde sitt internasjonale særpreg. Dette kom også frem av at PWC aldri ble medlem av FAWCO, i motsetning til sine foreningssøstre i *American Women's Club of Oslo*.²⁰⁷

---

²⁰⁴ Executive Board Meeting, 23. mai 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (1097)

²⁰⁵ Executive Board Meeting, 2. juni 1976. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (356)

²⁰⁶ Executive Board Meeting, 30. oktober 1978. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. 6 (957)

²⁰⁷ American Women's Club of Oslo, (u.å.), *Our History in Oslo*

Avsluttende bemerkninger

Av og for oljekoner, var PWC en forening tilpasset denne gruppens spesifikke utfordringer og behov i 1970-årenes Stavanger. Vi har sett at PWCs rolle overfor oljekonene var todelt. På den ene siden var PWC et slags familieoverhode, som satte agendaen og skapte en fellesskapsfølelse. Nyhetsbrevene var svært viktige informasjonskanaler, og sjargongen her var munter og personlig. Samtidig projiserte nyhetsbrevene normer og verdier, ved å oppfordre til å inkludere nye medlemmer, støtte og bistå hverandre i vanskelige situasjoner. Dette bidro til å forme og opprettholde en ivaretakings- og omsorgskultur. Vel så viktig var det at PWC var en arena der enkeltindividene kunne møtes i mindre eller større fellesskap. Veksten i fritidstilbud, kurs og reiser, vitner om et stort ønske og behov for sosiale møter, og foreningen fasiliterte møtesteder etter beste evne. Det er først og fremst i ivaretakelsen av medlemmene, både emosjonelt og sosialt, at PWC spilte en helt sentral rolle. Med over 600 medlemmer i 1978, hadde klubben langt på vei lyktes i å nå ut til en stor del av oljekonene i Stavanger, og var et veldrevet og effektivt apparat i det stavangerske lokalsamfunnet.

Mine funn viser at foreningen likevel slet med å tiltrekke seg *alle* oljekonene i Stavanger. PWC ble i stor grad et fellesskap for amerikanske oljekoner mellom 1970-1978, noe som også påvirket kulturen. Oakley fremhever at sosiale nettverk, i motsetning til individuelle relasjoner, skaper felles normer, verdier og ideologier.²⁰⁸ Den amerikanske subkulturen i Stavanger kan derfor ha blitt forsterket av foreningen selv. Samtidig har vi sett at andre strukturelle forutsetninger, som tilhørighet til selskaper og de internasjonale skolene, bidro til at oljekoner av samme nasjonalitet oftere forholdt seg til hverandre. Det midlertidige aspektet kan også ha spilt inn på oljekonenes draging mot egen kultur. Foreningen var seg bevisst utviklingen, og forsøkte aktivt å motarbeide den kulturelle ensrettingen, ved å organisere flerkulturelle aftener, framheve mangfoldet og ta avstand fra utelukkende amerikanske organisasjoner. Medlemsdataene fra 1978 tyder derimot på at disse tiltakene hadde liten effekt på foreningens medlemsmasse i min avgrensede historiske periode.

---

²⁰⁸ Oakley 1992: 29

Kapittel 5 Relasjoner til vertssamfunnet

Oljefolkene var kommet til Stavanger som gjester på ubestemt tid. Likevel utviklet oljemiljøet seg til å bli varige subkulturer i lokalsamfunnet. Forholdet mellom vertssamfunnet og oljemiljøet ble på mange områder regulert av andre aktører enn oljefolkene selv. Selskapene utgjorde som nevnt et sterkt ressursapparat. Flere selskaper etablerte egne fritidsorganisasjoner, mens selvdrevne foreninger som PWC eller religiøse organisasjoner og menigheter fylte sosiale og kulturelle behov.²⁰⁹

«Avhengigheten av det norske blir dermed betydelig redusert og er på ingen måte livsavgjørende. Når en så i tillegg har bygget opp et eget sosial og kulturell infrastruktur [sic!] som på det nærmeste er selvforsynt innenfor det norske samfunnet, blir forholdet til dette vertssamfunnet mer et spørsmål om valg. Det går godt an å leve og ha det godt innenfor oljemiljøet uten å ha noen nærmere relasjoner til det norske samfunnet.»²¹⁰

På den ene siden var PWC en forening som gjorde det enkelt for oljekoner å klare seg uten kontakt med vertssamfunnet. På en annen side hevder Rosenlund at PWC spilte «en viktig rolle som kontaktformidler med det norske samfunnet.»²¹¹ I oljeutlendingers tilpasning identifiserte han fire hovedfaktorer med betydning for tilpasningen; tilegnelse av vertssamfunnets språk og kultur, holdninger til oppholdet samt forholdet til naboskapet. *Hvordan arbeidet PWC for å bedre oljekonenes tilpasning og stimulere til kontakt med det stavangerske vertssamfunnet?*

Norsk språk og kultur på programmet

En utfordring for oljekonene var språkbarrieren. Rosenlund beskriver språket som et sentralt kulturelement i seg selv, og en forutsetning for dypere forståelse og involvering i vertssamfunnets sosiale og kulturelle liv.²¹² Da PWC ble etablert var språkopplæring raskt på agendaen. Norsk kurs ble arrangert allerede fra høsten 1970, og forble et fast tilbud. Ettersom medlemstallene steg samarbeidet PWC nært med Sandnes voksenopplæring som tilbød en rekke kurs i norsk språk, historie og kultur.²¹³

Det var også interesse blant medlemmene for norske tradisjoner og skikker, som fremgår av tabellen på side 36, i kategorien «norsk språk og kultur». Det er viktig å påpeke at en rekke

---

²⁰⁹ Rosenlund 1986: 153-155

²¹⁰ Rosenlund 1984, Kap. 13: 4

²¹¹ Rosenlund 1986: 155

²¹² Rosenlund 1984, Kap. 8: 1

²¹³ Executive Board Meeting, 6. november 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (502)

av aktivitetene innunder «hobby» og «sport» nevnt i forrige kapittel også hadde et tydelig integreringsmål, som «Norwegian cooking», «Norwegian Picture Weaving», «Beginning rosemaling», «Hardanger embroidery», «Ice skating» og «Skiing lessons».

I desember 1972 sto norsk jul på programmet. Her fikk medlemmene innføring i eldre juletradisjoner, typisk norsk julemat og bunader.²¹⁴ Lignende arrangementer ble faste innslag på desembermøtene. Ofte ble norske foredragsholdere invitert til å snakke om temaer som kunne være av interesse for kvinnene. Stavanger Kvinnesaksforening foreleste om «Women in Norway», som av mange ble oppfattet som «one of the best programs ever at PWC.»²¹⁵ Foreningen inviterte gjennom årene foredragsholdere til å snakke om blant annet norske lover, norsk historie, lokalhistorie i Stavanger og trafikkregler og sikkerhet.

Innlandsutfluktene i regi av foreningen var også gode arenaer for kunnskapsoverføring. Fra begynnelsen av arrangerte PWC en rekke årlige turer i Stavanger og eller mer fjerntliggende områder. Mange turer gikk til fabrikker eller bedrifter, som Bjelland Sardinfabrikk, Alexander skinnutsalg på Moi og Hadeland Glassverk, for å nevne noen. Med økt medlemstall og bedret økonomi gikk turene også til fjernere strøk: «In early June we shall try flying to the midnight sun» var innsalget på en planlagt tur til Alta, Karasjøk og Trondheim i 1977.²¹⁶

Foredrag og ekskursjoner bidro til å øke oljekonenes kunnskap om det samfunnet de forholdt seg til og var en god måte for oljekonene å komme i nærkontakt med det norske vertslandet. Oljekonene representerte også kjøpesterk turistgruppe som ga nye muligheter for nordmenn. Det lokale næringslivet så muligheter i å arrangere språkkurs og guidede turer, eller utvide vareutvalget i matbutikker og klesbutikker. Slik fungerte PWC som en kontaktfordidler med fordeler for både oljefolk og nordmenn.

Integrering gjennom tverrkulturelle aktiviteter

Samtidig som oljekonene ble introdusert for norske tradisjoner og kultur, forsøkte PWC også å stimulere til kulturutveksling mellom den utenlandske og den norske befolkningen. Godt hjulpet av en rekke oppslag i Stavanger Aftenblad, ble foreningen en synlig del av lokalsamfunnet i 1970-årene. Gjerde fremhever hvordan amerikanerne bidro til å berike

---

²¹⁴ Newsletter, No. 16, januar 1972. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. upaginert (360)

²¹⁵ Newsletter, No. 46, juli 1974. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. upaginert (332)

²¹⁶ Newsletter, No. 78, april 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 5 (149)

kulturlivet i Stavanger ved å introdusere nye skikker som Western Dance og Valentines Day.²¹⁷ Halloween, opprinnelig en irsk tradisjon videreutviklet i USA, ble hver høst markert med et stort Halloween-karneval i regi av PWC i Kuppelhallen i Bjergsted.²¹⁸ Vedlegg 2 er et illustrasjonskart over hallen og alle bodene og aktivitetspostene, som illustrerer omfanget av arbeidet som lå bak. Karnevalet var en kjempeattraksjon i lokalsamfunnet. I 1977 skrev PWC-medlem Nina Tjomsland en omtale av Halloween-karnevalet på norsk i Stavanger Aftenblad:

«Kuppelhallen var tryllet om til en eventyrverden lørdag ettermiddag [...] Først og fremst er dette barnas høstfest i engelskspråklige land. Her var alle slags konkurranser og sysler for dem, fra trehjulssyssel-race og ringspill til skattefisking og skurkejakt [...] Intet under at barna kastet seg inn i eventyret med glød. – til og med inn i spøkelseskamrenes ryggmargsgysende grøss.»²¹⁹

Om oppmøtet skrev Tjomsland at det var «en mølje» av nasjonaliteter og kulturer som møttes, og at man måtte være «svart til sinns for å ikke la seg rive med.»²²⁰ Det årlige Halloween-karnevalet var en viktig inntektskilde for PWC. I 1976 var overskuddet på hele 31 390,83 kroner.²²¹ I 1977 var overskuddet noe lavere, på 25 529,00 kroner.²²²

Et annet slikt omfattende PWC-arrangement var den årlige brukskunst og håndverksmessen, kalt «Arts and Crafts-show». Vedlegg 3 viser flygebladene som ble hengt opp i forbindelse med utstillingen, og noen av salgsartiklene nevnes her. Hele familien var velkommen, det var gratis inngang og matutsalg. Den første salgsutstillingen åpnet i 1977 på Sola Strand Hotel, og hadde mer enn 2000 besøkende. Mer enn 50 utstillere deltok. Tre fjerdedeler av dem var norske, mens de øvrige var utenlandske, hovedsakelig fra USA. Messen vokste år etter år og det ble stadig flere norske utstillere.²²³ I likhet med Halloween-karnevalet var salgsmessen en formidabel arena for kulturmøter og kulturutveksling. De mange besøkende vitner om at arrangementene ble tatt godt imot. Samtidig var slike arrangementer viktige for PWC-medlemmene selv:

---

²¹⁷ Gjerde 2012a: 91

²¹⁸ Gjerde 2012a: 91

²¹⁹ Nina Tjomsland, 31. oktober 1977, Halloween-karneval i Kuppelkallen, *Stavanger Aftenblad*, s. 9

²²⁰ Ibid

²²¹ Treasurer's report. P.W.C. Carnival 1976. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001:

President's file, 1975-1980, s. upaginert (181)

²²² Treasurer's report. P.W.C. Carnival 1977. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001:

President's file, 1975-1980, s. upaginert (282)

²²³ Gjerde 2012a: 92

«Thanks to the PWC and Esther Green [daværende president] for helping us to find our «happy place» in Norway. I found mine at the Arts & Crafts Show, Nov. 19th. So I am writing this note to say 1000 thanks to the special people who made it a success.»²²⁴

Sitatet viser at denne typen arrangementer hadde egenverdi for oljekonene. De var viktige ledd i oljekonenes tilpasning til livet i Norge, og var arenaer der de kunne sosialisere med hverandre, men kanskje viktigere med folk utenfor oljemiljøet. Sitatet vitner også om en stolthet rundt at det ble en suksess. Kanskje opplevdes denne typen arrangementer som en måte å gi noe tilbake til vertssamfunnet. Karnevalet og bruksmessen var også instrumentelle for at PWC kunne fortsette å bidra i lokalsamfunnet på andre måter. Store deler av overskuddet gikk nemlig til filantropiske formål.

Filantropi

Et siste område jeg vil diskutere i samhandlingen mellom oljekoner og vertssamfunnet, er foreningens filantropiske arbeid i 1970-årene. Som vi så i kapittel 3 var behovet for veldedighet noe annet i Norge enn i mange av landene oljefamiliene hadde vært utstasjonert tidligere. Levestandarden i Norge var på omtrent samme nivå som i oljefolkenes hjemland.²²⁵ Velferdsstaten var godt utbygd, skolesystemet var gratis og som vi har sett hadde Stavanger bibliotek, konserthaller og kulturtilbud. Hva kunne PWC bidra med i denne konteksten?

Fordi en rekke sosiale stønadsordninger og kulturtilbud allerede eksisterte fikk PWCs filantropiske prosjekter i Stavanger en annen karakter, hovedsakelig kjennetegnet av bidragsytelser til allerede etablerte organisasjoner i nærmiljøet. Det første prosjektet konene tok fatt på var en innsamlingsaksjon til Rogaland Multipel Skleroseforening, i mars 1971, etter at formannen hadde vært på besøk under et PWC-møte.²²⁶ Bidraget skulle gå til innkjøp av TV og ett års TV-lisens for det nye MS-hjemmet på Lassa. Under tittelen «Gave til MS-hjem fra oljekvinnene» kunne nordmenn lese om overleveringen av en sjekk på 2420 kroner samme høst.²²⁷ Generelt fikk PWCs filantropiske prosjekter god dekning i Stavanger Aftenblad, enten på norsk eller engelsk. Året etter kunne man lese:

---

²²⁴ Newsletter, No. 95, desember 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 4 (98)

²²⁵ Rosenlund 1986: 154

²²⁶ Executive Board Meeting, 24.mars 1971. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/A/Aa/L0001: Board and General Meeting, 1970-1983, s. upaginert (54)

²²⁷ Stavanger Aftenblad, 18. november 1971, Gave til MS-hjem fra oljekvinnene, s. 13

«After a TV set had been donated to the new Multiple Sclerosis home, and playground equipment to the children at Josephines Stiftelse, the Board looked for another private, independent institution where a little help would be welcome. Hushjelp hjemmet seemed an excellent choice[...] When it was found that Hjemmet's inhabitants would be glad to accept a new washing machine, the PWC Board decided unanimously to provide them with one»²²⁸

Selv om Norge skilte seg fra mange utviklingsland der oljefolk etablerte seg manglet det ikke på organisasjoner som behøvde hjelp. I løpet av årene 1970-1978 ble PWC i økende grad kontaktet av organisasjoner som ønsket bidrag. I det foreslåtte budsjettet for 1977-1978 ble 25 300 kroner satt av til filantropi, i tillegg til 18 600 kroner til ulike prosjekter for de internasjonale barna i Stavanger.²²⁹ Mot slutten av perioden var det heller et spørsmål om hvilke prosjekter foreningen *ikke* kunne ta på seg. Blant samarbeidspartnerne i 1970-årene var barnehjemmet Josephines Stiftelse, Røde Kors, Landsforbundet Mot Stoffmisbruk, Sandnes Eldrehjem, stiftelsen Sinnslidendes Venner, Norsk Selskap til Skibbrudnes Redning, Sola Svømmeklubb, Stavanger bibliotek og Rogaland Blindesaksforening.²³⁰

Ikke alle disse var økonomiske ytelser. Oljekonene bisto blant annet Røde Kors som tolker på sykehusene i Rogaland.²³¹ Samarbeidet med Sandnes Eldrehjem bestod av månedlige sosiale møter, hvor PWC-konene lærte bort håndarbeid eller bare besøkte for hyggens skyld. Dette var også en god anledning for å praktisere norsken.²³² Oljekonene var også medarrangører av «Siddis-dagene», 1.-4. juni 1977, til støtte for funksjonshemmede. I den forbindelse ble det arrangert en auksjon på Stavanger torg, der PWC fikk ansvar for en times underholdning.²³³ I Aftenbladet kunne man lese at aksjonen ble en stor suksess, til tross det «lite sommerlige været.»²³⁴ De mange oppslagene i Aftenbladet, bidro til å synliggjøre foreningen i lokalsamfunnet. En overveiende del av artiklene om PWC mellom 1970-1978 var av positiv karakter. På en annen side var det nettopp i Aftenbladet at nyansene i kulturmøtet mellom oljefolk og siddiser kom frem.

---

²²⁸ Stavanger Aftenblad, 29. september 1972, Caring Is A Family Tradition, s. 8

²²⁹ Proposed Expenditure Budget 1977-78. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginert (388)

²³⁰ Møtebøker 1972-1978

²³¹ Newsletter, september 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 3 (119)

²³² Newsletter, desember 1975. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 3 (247)

²³³ Newsletter, mai 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 4 (142)

²³⁴ Stavanger Aftenblad, 3. juni 1977, Auksjon på torget, s. 10

PWC – en «brobygger» til hinder for integrering?

I 1972 ble påtroppende president Gay Sauer intervjuet i Aftenbladet om PWCs funksjon i kontakten mellom utlendingene og nordmennene. På spørsmålet: «The club is a focal point in the community. Might not this also limit the extent of people's contacts to those with fellow expatriates, and thereby indirectly prevent them from making local contacts?», svarte hun:

«The culture shock of complete transition is very real to those who feel it's pain. PWC can be a vital help in providing a bridge which places in perspective the culture left behind and accepts the reality of the culture of the present. Essentially the club should be a support in a transition phase, stimulate knowledge of the host country, and help its members integrate.»²³⁵

I tillegg til å fungere som en samlende instans blant oljekonene i Stavanger, hadde PWC altså et uttalt mål om å bidra til medlemmenes integrering. Vi har i det tidligere sett at PWC igangsatte en rekke aktiviteter som skulle realisere begge disse målene. Med integrering menes her innlemmelsen av innvandrere i majoritetssamfunnet, og hvordan en sosial gruppe og organisasjon gjør seg til deler av helheten.²³⁶ Det favner også en tilstand der migranter bevarer sin egen kultur, samtidig som de adopterer deler av vertskulturen, en prosess som gradvis vil føre til et multikulturelt samfunn.²³⁷ Hvordan var relasjonene mellom oljekonene og vertsmiljøet? Kan vi snakke om en integrering, eller var oljekonene i realiteten gjester som sto på siden av vertssamfunnet?

I perioden 1970-1978 framkommer det en dissonans mellom foreningens uttalte mål og enkelte medlemmers opplevelse av relasjonen til det stavangerske lokalsamfunnet. Ofte kom dette frem som erkjennelser i «farvel»-reportasjer i Aftenbladet med avtroppende medlemmer. I august 1972, uttalte avtroppende PWC-medlem Jerrie Weiss:

«It is a pity that the foreigners and the Norwegians don't mix more. Maybe there is a bit of reserve on the local side, but certainly the expatriates would benefit from being less clannish.»²³⁸

I juni 1973 var det Kathryn Wilkerson, en av grunnleggerne av PWC, som skulle avslutte oppholdet. Om forholdet til nordmenn uttalte hun:

---

²³⁵ Stavanger Aftenblad, 20. oktober 1972, PWC: Diverse interests, needs, talents, s. 12

²³⁶ Grete Brochmann. 23. oktober 2017, integrering. *Store Norske Leksikon*

²³⁷ Jan Pieter Van Oudenhoven, Colleen Ward & Anne-Marie Masgoret, 2006, *Patterns of relations between immigrants and host societies*: 642

²³⁸ Stavanger Aftenblad, 25. august 1972, Au Revoir, s. 8

«Norwegians have never refused a request for help or directions. [...] Our neighbours have always been friendly. We are sorry that, because of the language barrier, we have not had more intimate contact with them.»²³⁹

I det første sitatet uttrykkes en tydelig kritikk av oljemiljøets klan-preg, samtidig som hun nevner at nordmenn kan være reserverte. I det andre sitatet er det språkbarrieren som virker å ha vært vanskeligst, selv om Wilkerson hadde et godt inntrykk av nordmenn generelt, og naboene spesielt. Sitatene viser at PWC-kvinnene selv reflekterte over manglende omgang med nordmenn, og ved endt opphold uttrykte at det var synd at de ikke hadde stiftet nære bekjentskap med lokale.

Resultatene fra Rosenlunds rapport underbygger at omgangen mellom «siddiser» og «oljefolk» i realiteten var ganske liten. Selv om forskningen ble gjort et tiår etter PWCs etablering, tyder informantenes svar på at oljemiljøet fortsatt var «clannish» på slutten av 1970-tallet og begynnelsen av 1980-tallet. Studien tok blant annet for seg vennsapsrelasjonene mellom utlendinger og lokale, og fant at gruppene amerikanere og franskmenn i overveiende grad skaffet venner innenfor deres egen nasjonale gruppe. Av 3 nære venner var henholdsvis 2,26 og 2,55 av egen nasjonalitet, mens andelen norske venner var 0,5 og 0,38 respektivt. Dette viser at oljemiljøet besto av minst to subkulturer innenfor vertssamfunnet, en amerikansk og en fransk, som seg i mellom hadde liten kontakt, og som også hadde relativt lite kontakt med nordmenn på et vennskapelig nivå. Britene slo ut litt bedre, og hadde gjennomsnittlig en britisk venn, en norsk venn og en venn av annen nasjonalitet.²⁴⁰ Det ble ikke skilt mellom hvorvidt norske venner tilhørte oljemiljøet eller ikke, og tallene gjaldt for menn og kvinner samlet. Kontakt med det norske samfunnet ble også målt på relasjoner til naboskapet. Her var variasjonen betinget av nasjonalitet og botid i Stavanger. Resultatene viste at amerikanere og briter hadde mest kontakt med sine norske naboer, noe som også kom av at det franske oljemiljøet bodde mer konsentrert.²⁴¹

Hvorfor var det så lite omgang mellom nordmenn og utlendinger på et vennskapelig nivå? De avtroppende PWC-medlemmene trakk frem to mulige årsaker: språkbarrieren og nordmenns reservasjon. La oss se på disse mulige forklaringene.

Vi har tidligere sett at PWC i perioden 1970-1978 kontinuerlig fasiliterte norskkurs. Kildene gir derimot ikke svar på hvor godt besøkt disse språkkursene var. I oljemiljøet generelt

---

²³⁹ Stavanger Aftenblad, 15. juni 1973, Au Revoir!, s. 10

²⁴⁰ Rosenlund 1984, Kap. 10: 16

²⁴¹ Rosenlund 1984, Kap. 11: 27-28

var de norskspråklige ferdighetene lave. Rosenlund fant at 47 % av respondentene var helt fremmed for norsk språk, det vil si at de hverken kunne snakke, lese eller forstå norsk. Ut fra nasjonalitet hadde britene størst norskkunnskaper, og franskmennene minst. Kvinner hadde gjennomsnittlig noe bedre norskkunnskaper enn menn, men forskjellen var ikke statistisk signifikant. Andre faktorer, som kjennskap til andre fremmedspråk og utdanning, spilte også inn.²⁴²

«Er det ikke merkelig at disse utlendingene kan bo her i årevis uten å lære seg språket? klages det ofte.»²⁴³ Slik innledet Nina Tjomsland en humoristisk artikkel i *Aftenbladet*, januar 1974. Sammen med tre engelskspråklige PWC-kvinner gikk hun rundt i Stavanger sentrum på et lite språkeksperiment, for å teste norske strofer og se hvordan de ble møtt i lokalforretninger. Hos den lokale slakteren ble kvinnene umiddelbart møtt med «What'll it be, ma'am?» og da en av kvinnene svarte «Puylser», responderte slakteren på engelsk. Kvinnene fikk åpenbart rett i at «Problemet er at når vi prøver å snakke norsk, er det mange som går over til engelsk når de hører aksenten vår, eller når vi leter etter et ord.»²⁴⁴ Artikkelen illustrerte den norske dobbeltmoralen; de lokale kunne klage på utlendingenes manglende språktilegnelse, men var samtidig ivrige etter å få praktisert sin egen engelsk hver gang anledningen bød seg. Blant mange av selgerne var dette også et uttrykk for høflighet overfor utlendingene. Kanskje var det ikke så lett for oljekonene å praktisere norsk i hverdagen.

Til tross for lave norskkunnskaper i oljemiljøet generelt, vitner likevel Rosenlunds funn om at om lag 53 % av oljeutlendingene faktisk hadde noen kunnskaper om det norske språket. PWC kan i stor grad ha bidratt til å dempe språkbarrieren, da 70 % av utlendingene med kjennskap til norsk svarte at de hadde lært norsk på forskjellige språkkurs.²⁴⁵ Tar en oljefolkens livssituasjon i betraktning var dette relativt høyt. De var gjesteinnvandrere uten anelse om hvor lenge de ville bli. Gjennomsnittlig botid i Stavanger for oljeutlendinger var tre år, noe som var kort tid å lære seg å mestre et språk.²⁴⁶ I tillegg ble nordmenns engelskkunnskaper bedret utover 1970- og 1980-tallet, noe som betydde at utlendingene ikke nødvendigvis behøvde å lære seg norsk dersom omgangen med nordmenn begrenset seg til handleturer eller småprat med naboene.²⁴⁷

---

²⁴² Rosenlund 1984, Kap. 8: 2-4

²⁴³ Tjomsland, N., 26. januar 1974, Rusenkall og puylser. *Stavanger Aftenblad*, s. 9

²⁴⁴ Ibid

²⁴⁵ Rosenlund 1984, Kap. 8: 8

²⁴⁶ Fintland 2018

²⁴⁷ Rosenlund 1986: 154

Når det gjaldt nordmenns reservasjon er det vanskelig å si om dette var en reell oppførsel blant nordmenn, eller om det var en oppfatning oljeutlendingene hadde. I henhold til Rosenlunds studie, var oppfatningen av nordmenns holdninger til oljemiljøet noe nedslående. Nesten hver tredje respondent trodde at de lokale i all hovedsak hadde en negativ holdning til oljemiljøet, og snaut en femtedel mente nordmenn var positive til oljefolk.²⁴⁸ Både språkbarrieren og kulturelle misforståelser kan ha hatt betydning for denne følelsen, og påvirket relasjonen på begge sider av kulturmøtet. Økonomiske faktorer kan også ha spilt inn. Som vi så i kapittel 4 var oljebefolkningen en økonomisk ressurssterk gruppe i forhold til lokalsamfunnet, og oljekonene hadde mest omgang med dette samfunnet til daglig. Den kulturelle og økonomiske avstanden mellom oljekoner og norske kvinner kan ha vært et gnispningspunkt som hindret vennskapelige relasjoner. Kanskje virket de amerikanske konene og oljemiljøet «truende» i sin livsstil og væremåte, som gjorde at norske kvinner i liten grad slapp oljekonene «inn». Dette er derimot vanskelig å slå fast ut fra mitt kildemateriale. Imidlertid vet vi at en liten andel av PWC-kvinnene norske, noe som vitner om at enkelte lokale aktivt oppsøkte vennskapelig kontakt med de utenlandske kvinnene.

Om vurderingen av å bo i Stavanger var 81 % av amerikanerne, 64 % av britene og 38 % av franskmennene positive. Det var altså stor forskjell mellom nasjonalitetene.²⁴⁹ Her hevder Rosenlund at den nære relasjonen mellom språk og tilpasning til vertssamfunnet har mye å si. Felles for alle gruppene var at de som lærte seg norsk trivdes best i Stavanger.²⁵⁰ Rosenlund fremhever også organisasjonsaktiviteter generelt, og PWC spesielt, som viktige faktorer for at hoveddelen av oljekonene oppga at de var like fornøyd med oppholdet i Stavanger som sine menn, til tross for språkbarrieren, situasjonen som «vedheng» på mannen og oljeselskapet, og husmortilværelsens ensomhet.²⁵¹ Om Stavanger i slutten av 1970-årene skriver han:

«Stavanger tilbyr nær sagt ingen meningsfylte arbeidsoppgaver for disse kvinnene. De er henvist til å utfolde seg i egenskap av å være sin manns kone og ta vare på familiens representasjonsfunksjoner og hjemmearbeide.»²⁵²

Forutsetningene var altså i utgangspunktet dårlige for å fremme integrering. Som nevnt oppfordret hverken oljeselskapene eller Stavanger kommune oljekonene til å søke jobb. Mange av kvinnene som deltok i undersøkelsen var dessuten av den oppfatning at de ikke kunne søke

---

²⁴⁸ Rosenlund 1984, Kap. 8: 1

²⁴⁹ Rosenlund 1984, Kap. 9: 16

²⁵⁰ Rosenlund 1984, Kap. 8: 1

²⁵¹ Rosenlund 1984, Kap. 15: 7-8

²⁵² Rosenlund 1984, Kap. 4: 11

arbeidstillatelse, selv om de også var unntatt innvandringsstoppen og på lik linje med mennene kunne søke arbeid. Deltakelse og verv i PWC var viktig for å «sysselsette» oljekonene, og tilføre en annen dimensjon i medlemmenes liv. Vi har også sett av PWC i stor grad bidro til økt forståelse for det samfunnet oljekonene hadde havnet i, både gjennom språk- og kulturtilbud, samt gjennom tverrkulturelle arrangementer. Kontakten med lokale var et naturlig biprodukt av dette, siden oljekonene var avhengige av samarbeid med lokale for å gjennomføre disse aktivitetene. I tillegg var de filantropiske prosjektene en måte for kvinnene å utøve et viktig samfunnsengasjement, og slik ble en gruppe «passive» innvandrere aktive deltakere i lokalsamfunnet.

På den annen side kan det diskuteres hvorvidt lærdom om norsk julaften, trafiksikkerhet, eller hardangersøm, og turer til lokale attraksjoner eller fjerntliggende strøk som Alta, er tegn på integrering i seg selv, eller i større grad vitner om suksessfull tilpasning til et nytt samfunn. De var og forble utlendinger med «gjestetatus». 12. november 1977 trykket Stavanger Aftenblad «Nomadelivet har sin pris», en profil av en anonymisert kvinne med over tjue års erfaring som oljekone. Hun beskrev baksidene ved en slik tilværelse, om livet som «outsider», om vanskeligheter med å tilpasse seg selv når en lærer språket, og om slitasje på ekteskap og psyke. Om å gli inn i Stavangersamfunnet uttalte hun:

«Petroleum Wives Club gjør en utmerket jobb dersom du godtar at du er en «outsider», men dersom du heller vil prøve å gli inn, kan klubben faktisk være en hindring fordi den i sin effektivitet er en slags beskyttelse.»²⁵³

Det er usikkert hva hun konkret mente med å «gli inn». Slik jeg tolker det er det et ønske om å komme nærmere de lokale, og utgjøre en del av majoritetssamfunnet. Videre omtalte hun PWC som en «beskyttelse» mot dette samfunnet. Hva mente hun med dette? PWC utviklet seg frem mot 1978 til å bli en svært velfungerende forening, med et stort medlemstall og et bredt tilbud. Kanskje var det slik at den kontakten medlemmene hadde med vertsmiljøet, begrenset seg til aktiviteter i regi av foreningen. Fordi PWC også påberopte seg å være en plattform for flerkulturell aktivitet og samhandling, regnet medlemmene kanskje med å øke kontakten med vertssamfunnet *via* denne arenaen. Men når PWC i realiteten var et så omfattende og omfangsrikt fellesskap for likesinnede, kan det ha svekket behovet for kontakt med dem på

---

²⁵³ Tjomsland, N., 12. november 1977, *Nomadelivet har sin pris*, Stavanger Aftenblad, s. 3

«utsiden» av dette fellesskapet. At oljekonene burde jobbe for å utvide horisonten ble uttrykt av president Esther Green i nyhetsbrevet juli 1977:

«[...] my challenge to each of us is to make this a year of enrichment. We have many resources in our surrounding communities as well as within our organization. [...] This resource has only partially been explored and produced! Let it be a challenge to each of us to get to know more of our members and more of our neighbors. As we deepen our interests in others and in the country in which we live, we will be enriched.»²⁵⁴

Oppfordringen til å oppsøke livet utenfor foreningen er helt tydelig, og vitner om at styret var seg bevisst at oljekonene i stor grad holdt seg til hverandre.

PWC var derimot en forening stiftet nettopp for å være en trygg og gjenkjennelig plattform for transnasjonale oljekoner. Ifølge Gordon var koneklubber institusjoner som ble «familiar to the individual around the world in different localities as being ‘what expatriates do’ and so become part of the group’s collective memory.»²⁵⁵ Tanken bak PWC og lignende oljekoneklubber i andre deler av verden, var å bidra til en kontinuitet i tilværelsen til tross for de hyppige omplasseringene. Deltakelse i klubben forsterket altså oljekonenes «kollektive minne» og forestilte fellesskap, og skapte slik en videre tilhørighet til det globale oljemiljøet.

Den «beskyttelsen» PWC og selskapene representerte var for mange også helt essensiell i møtet med det norske samfunnet. Ifølge Rosenlund var tilretteleggingen fra selskaper og foreninger «en beskyttelse for enkeltindividene for de påkjenninger og frustrasjoner som nødvendigvis vil oppstå i et nærmere avhengighetsforhold til det norske samfunn.»²⁵⁶ Også Brochmann fremhever at oljemiljøets egne institusjoner var essensielle. Uten dem «ville trolig misnøye, frustrasjoner og spenninger gjort seg gjeldende i en helt annen grad på begge sider av «kulturmøtet».»²⁵⁷

Selv om Sauer uttrykte at PWCs formål var å stimulere til kunnskap om vertssamfunnet og hjelpe sine medlemmer med å *integreres*, er det vanskelig å snakke om ‘integrering’ når forutsetningen for oppholdet er at det vil ta slutt innen kort tid. I likhet med Rosenlund og Brochmann mener jeg derfor *tilpasning* er et bedre ord, som i større grad dekker de

---

²⁵⁴ Newsletter No. 80, juni 1977. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletter, 1970-1978, s. 2 (130)

²⁵⁵ Gordon 2008: 35

²⁵⁶ Rosenlund 1984, Kap. 15: 5

²⁵⁷ Brochmann 2003: 232

forventninger som ble stilt både fra Stavanger kommune, fra selskapene og fra medlemmene selv.

Avsluttende bemerkninger

PWCs initiativ i perioden 1970-1978 sammenfaller i stor grad med Rosenlunds tilpasningsmodell. Analysen av foreningens arbeid for språklæring, kunnskapsoverføring og kulturutveksling viser at PWC arbeidet systematisk for å bedre oljekonenes tilpasning til vertssamfunnet. Videre viser omfanget av disse tiltakene, og den positive mottakelsen arrangementer som Halloween-karnevalet og «Arts and Crafts»- showet fikk i lokalsamfunnet, gjenspeilet i omtaler i Stavanger Aftenblad og det store oppmøtet, at PWC stimulerte til flerkulturelle møter og økte kontakten mellom oljeutlendinger og Stavangerbefolkningen. På denne måten utviklet oljekonene en arena som effektivt bidro til å balansere deres kultur opp mot den norske.

Oljekonene ble også aktive deltakere i vertssamfunnet gjennom foreningens filantropiske arbeid. Dette utgjorde også en viktig ressurs for andre lokale organisasjoner og foretak. Økningen i økonomiske forespørsler tyder på at behovet for økonomisk støtte til en rekke sosiale velferdsorganisasjoner var reelt. Som vi så i kapittel 4 representerte også PWC og oljekonene et nytt marked for lokale kjøpmenn og næringslivet. Samarbeid med nordmenn knyttet til filantropisk arbeid, kurs, aktiviteter og reiser var også med på å øke kontakten.

Denne kontakten vitner om god tilpasning, men er derimot ikke et mål for integrering i seg selv. Der integrering var et uttalt formål i PWC, utviklet foreningen seg til å bli en noenlunde selvforsynt sosial og kulturell arena for oljekoner. Foreningen *stimulerte* til kontakt, men det nære fellesskapet innad *minket* også behovet for kontakt. Svaret på hvorvidt PWC var en «brobygger» eller et hinder for integrering, blir derfor «både og». Oljekonenes tilpasning var også påvirket av omstendighetene knyttet til mannens ansettelsesforhold. De var innvandrere med «gjestestatus». I denne konteksten var nok det viktigste målet for PWC og oljekonene å tilpasse seg vertssamfunnet på en vellykket måte, og skape en meningsfull tilværelse. Opprettelsen av PWC, og foreningens ekspansjon med hensyn på medlemmer, tyder på at flertallet av oljekonene i Stavanger anså deltakelse i foreningen som en effektiv måte å møte utfordringer knyttet til norsk språk og kultur *via* et fellesskap. Uten dette fellesskapet er det mye mulig at omgangen mellom oljekonene og lokalbefolkningen hadde vært mindre, og at kulturmøtet ville blitt vanskeligere.

Kapittel 6 Fra Petroleum Wives Club til People Who Connect

I denne avhandlingen har jeg undersøkt *hvilken rolle PWC spilte, som sosial og kulturell arena, for de utenlandske oljekonene i Stavanger, samt hvordan foreningen arbeidet for å bedre oljekonenes tilpasning og stimulere til kontakt med det stavangerske vertssamfunnet.*

Mitt svar på den første problemstillingen er at PWC utøvde en rolle som støtteapparat og hobby-sysseletter for et bredt spekter av oljekonene i Stavanger. Analysen av PWCs arbeid i perioden gir belegg for å si at foreningen var et knutepunkt i en «storfamilie» av oljekoner, som tilrettela for ivaretagelse og omsorg i alle livsstadier. Fellesskapet blant oljekonene ble næret av foreningen selv, som forsterket følelsen av samhold gjennom en personlig tone i nyhetsbrevene og felles prosjekter. Samtidig viser min undersøkelse at PWC hovedsakelig appellerte til oljekoner fra engelskspråklige nasjonaliteter. Dette betyr at PWC i perioden fikk en viktig rolle for en spesifikk gruppe oljekoner i Stavanger, men at de mislyktes i å favne alle.

Når det gjelder PWCs arbeid for oljekonenes tilpasning viser mine funn at foreningen aktivt og systematisk sørget for språk og kunnskapstilpasning. Med årene ble tilpasning og kontakt med vertssamfunnet ytterligere forsterket av en rekke flerkulturelle arrangementer, som forble varige innslag i Stavangers kulturprogram. Filantropisk arbeid, som jo fordrer et nært samarbeid med lokale organisasjoner, var også viktige i denne sammenhengen. Foreningens tiltak for å øke tilpasning og stimulere til kontakt forsterket naturligvis også PWC som sosial og kulturell arena for oljekonene, da dette var initiativ som opplevdes meningsfulle. Slik sett er problemstillingene nært relatert.

De internasjonale oljekonenes levde liv i Stavanger fortjener en plass i historien om Norges «oljeeventyr». Hensikten med denne avhandlingen har vært å bidra til en dypere forståelse av en kvinneforening som har hatt stor betydning for internasjonale oljekoner i Stavanger, og som også har påvirket Stavanger by. Mye av forskningen benyttet i denne avhandlingen er eldre og nyere sosiologiske studier, som har vist seg å være relevante for oljekonene på 1970-tallet. Det er derimot viktig å presisere at den historiske konteksten hadde mye å si både for foreningens opprettelse og utvikling, og for oljekonenes tilpasning. I dag er kulturmøtet et helt annet. Selv om denne oppgaven begrenser seg til perioden 1970-1978, er historien om PWC mye lengre. Tiden etter 1970-årene bar med seg både blomstringstid og nedgangstid.

PWC i vekst og i nedgangstid - Oljekoneklubbenes tidsalder på hell?

Petroleum Wives Club nådde sitt høydepunkt i løpet av 1980-tallet. I midten av 1980-årene hadde forening nærmere 800 medlemmer²⁵⁸ fra mer enn 40 nasjonaliteter.²⁵⁹ Foreningen ble i lokalavisen beskrevet som en «integral and contributing part of the community» som spilte en større rolle «within the larger, total, community life in addition to continuing to provide the members and their families with entertainment, tours, classes, friendship, fellowship.»²⁶⁰ PWC var også blitt en velkjent og ressurssterk forening som fikk oppmerksomhet utenfor Stavanger. I 1986 ble foreningen kontaktet av Verdens naturfond i Norge (WWF) som ønsket å holde et informativt program for oljekonene. I den forbindelse var presidenten for WWF, Kronprins Harald, hovedtaler på foreningsmøtet i mars samme år.²⁶¹ Æresmedlemmet Marina Klarholm Laland uttalte på 25-årsjubileet i 1995 at «PWC is highly respected in this area. It is a well organized, generous club with a friendly atmosphere offering great opportunities for each and every member.»²⁶² Sett fra veteranens perspektiv er det tydelig at hun fortsatt regnet PWC som en viktig ressurs overfor medlemmer og lokalsamfunn. Mye tyder likevel på at foreningens glansdager var over. I PWC-arkivene ser man at foreningen begynte å miste oppslutning rundt midten av 1990-tallet. Medlemstallet var flere ganger nede i noen hundre medlemmer.²⁶³ Var nedgangen en vedvarende tendens?

I forbindelse med dette masterprosjektet kontaktet jeg *People Who Connect* i mai 2018. Dette ledet meg til et telefonintervju med nåværende president Karen Adams. Hun kunne fortelle at PWC fortsatt er svært aktive når det kommer til å organisere sosiale aktiviteter for sine medlemmer. I dag organiserer klubben blant annet «Hiking group», bokklubb og kurs i ulike håndverk som smykkeproduksjon og glassblåsing, noe som ligner det oljekonene bedrev i 1970-årene. Det er likevel flere aspekter ved PWC i dag som skiller seg fra klubbens tidligste år. I dag er klubben åpen for alle, uavhengig av kjønn og yrke, noe som også reflekteres i navneendringen. Adams fortalte at foreningen hadde mistet et sted mellom 200- 300 medlemmer som følge av oljeprisfallet i 2014, og i dag kun har 145 medlemmer. 40 % av

---

²⁵⁸ Executive Board Meeting, 24. nov. 1986. PA 1547 - Petroleum Wives Club - SAST/A-101974/A/Aa/L0002: Board and General Meeting, 1986-1994, s. 2 (379)

²⁵⁹ Gjerde 2012: 91

²⁶⁰ Joan Felicia Henriksen, 13. mars 1987, «Bring and Buy» for guide dog. *Stavanger Aftenblad*, s. 36

²⁶¹ *Stavanger Aftenblad*, 18. februar 1986, PWC to hear Crown Prince, s. 29

²⁶² Tale av Marina Klarholm Laland, ved Petroleum Wives Clubs 25-årsjubileum. PA 1547 - PWC-SAST/A-101974/A/Aa/L0003: Board and General Meeting, 1994-1998, s. 10 (18)

²⁶³ Se for eksempel PWC Board Meeting, 14. august 1995. PA 1547 - Petroleum Wives Club - SAST/A-101974/A/Aa/L0003: Board and General Meeting, 1994-1998, s. upaginert (531)

medlemmene er norske, og anslagsvis 1 % er menn. Gjennomsnittsalderen er også høy, fordi få nye medlemmer melder seg inn.²⁶⁴

Det lave medlemstallet har fått konsekvenser for PWCs økonomi: «apart from attending local charity events, and supporting local businesses through our activities, we can't do any local charity because we can't afford it.»²⁶⁵ PWCs siste filantropiske prosjekt var en donasjon på 53 950 kroner i 2015 til Fellesforeningen for Kreftrammede.²⁶⁶ Siden da har foreningen derimot måttet fokusere på interne utgifter for å sikre videre drift. Hva er grunnen til at medlemstallet har sunket, ifølge Adams?

I tillegg til oljeprisfallet, peker hun på to andre grunner til at medlemstallet er så lavt. For det første er færre transnasjonale profesjonelle kvinner husmødre i dag. Høy kvinnelig yrkesdeltakelse også i denne gruppen, minker både mulighetene og behovet for å engasjere seg i sosiale klubber. For det andre peker Adams på at utfordringene «expats» har i dag er annerledes enn på 1970- og 1980-tallet. Norge og Stavanger har blitt et multikulturelt samfunn, og språkbarrieren mellom nordmenn og engelskspråklige er liten. I stedet for å tilby språkkurs i spansk eller fransk, har PWC i dag engelskkurs for medlemmer som hverken kan norsk eller engelsk.

For det andre peker Adams på at samfunnet er fundamentalt forandret av kommunikasjonsrevolusjonen og internett. I dag kan utlendinger i Stavanger enkelt skaffe seg informasjon på engelsk om hva som skjer i Stavanger, og komme i kontakt med likesinnede på nettet. Dagens samfunn står i sterk kontrast til Stavanger i 1970-årene, hvor eneste måten å tilegne seg informasjon på var gjennom norske aviser, norsk TV, eller via bekjente. Den informative og instrumentelle rollen som tidligere var så sentral i PWCs arbeid, er slik sett overtatt av andre instanser.

Stavanger er i økende grad blitt en flerkulturell og internasjonal by. Likestillingen er kommet langt, og oljekonene er ikke lenger bare ledsagere til mannen. Kjønnsmønsteret er endret. Både oljekonene selv, selskapene og samfunnet har større forventninger til at kvinnene også skal arbeide. Transnasjonale profesjonelle i oljebransjen er ikke lenger storkarer i byen, ei heller er oljekvinnene et eksotisk innslag i sin stil og sin levemåte. Olje- og serviceselskapene tilbyr ikke lenger de samme økonomiske godene, og tilflyttingen er i større grad organisert av lokale selskaper. Dette bidrar til at den internasjonale oljebefolkningen, i motsetning til på 1970-tallet, er økonomisk sidestilt med lokalbefolkningen. Alt dette endrer kulturmøtet mellom

---

²⁶⁴ Telefonintervju med Karen Adams, 3. mai 2018.

²⁶⁵ Ibid

²⁶⁶ People Who Connect (u.å.), *PWC-Stavanger Philanthropy*

«oljekåner» og «siddiser», samt kvinnes tilpasning til det norske vertssamfunnet, noe som helt klart har hatt ringvirkninger på PWC. Foreningen består likevel som en viktig sosial arena. For Adams selv har PWC hatt en annen sentral funksjon: «It has made my life much more bearable, especially when it comes to making contact with Norwegians.» Og tatt i betraktning det høye antallet nordmenn i dagens PWC, er Adams positiv til at foreningen vil bestå: «The days of the expats is nearing the end. That is not to say PWC won't grow, only with more and more Norwegians.»²⁶⁷

Refleksjoner til videre forskning

Denne studien har tatt for seg en kvinneforenings funksjon for tilpasningen i kulturmøtet mellom transnasjonale kvinner og lokalbefolkningen. Måten PWC etablerte støttefunksjoner, fritidsaktiviteter og relasjoner til vertssamfunnet, kan også ha relevans for andre slike kulturmøter. Mine funn bekrefter forskernes antakelse om at sosiale kvinnenettverk spilte en stor rolle for oljekonenes trivsel. I et videre forskningsperspektiv vil en komparativ studie av lignende oljekoneklubber i Skottland og England være svært interessant.

Mye tyder på at vendepunktet for PWC utspilte seg en gang på midten av 1990-tallet. Hva som skyldtes nedgangen, og hvordan PWC møtte utfordringer knyttet til oppslutning og økonomi, er viktige tema for videre forskning. Endringer i oljebransjen, yrkesdeltakelse blant kvinner, kommunikasjonsrevolusjon og globalisering var tendenser som lot seg gjelde langt utenfor lokalsamfunnet i Stavanger. I en fortsettende studie vil dette brytningspunktet være interessant å undersøke i et større globalt perspektiv.

---

²⁶⁷ Telefonintervju med Karen Adams, 3. mai 2018

Kilder

Statsarkivet i Stavanger

PA 1547 Petroleum Wives Club

Serie: Møtebøker, referatprotokoller, forhandlinger o.l., Board and General Meeting

L0001 Board and General Meeting 1970-1983

L0002 Board and General Meeting 1986-1994

L0003 Board and General Meeting 1994-1998

Serie: Saksarkiv ordnet etter eget hovedsystem, President's files

L0001 President's file 1975-1980

Serie: Egenproduserte trykksaker, Nyhetsbrev

L0001 Newsletter 1970-1978

L0002 Newsletter 1979-1987

Kilder aksessert på Digitalarkivets hjemmesider fra:

https://media.digitalarkivet.no/db/browse?archives%5B%5D=no-a1450-06000000064435&start_year=&end_year=&text=

Litteratur

- Allan, J. (2011). Mining's relocation culture. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 31(5/6), 272-286.
- Berger, R. (2011). The golden cage: Western women in the compound in a Muslim country. *Journal of International Women's Studies*, 12(1), 38-54.
- Bendiksen, S., & Stavanger sanitetsforening. (1997). *En levende forening i en levende by: Stavanger sanitetsforening 1897-1997*. Stavanger: Foreningen.
- Blom, I. (2005). Brudd og kontinuitet. Fra 1950 mot årtusenskiftet, I I. Blom & S. Sogner (Red.), *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*. (2.utg.). (s. 333-390) Oslo: Cappelen Akademisk forlag.
- Blom, I. & Sogner, S., (Red.). (2005). *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*. (2.utg.) Oslo: Cappelen Akademisk forlag.
- Brochmann, G. (2003). Del II. 1975-2000. I Tjelmeland, H., Brochmann, G., & Kjeldstadli, K., *Norsk innvandringshistorie. I globaliseringens tid, 1940-2000* (Vol. B. 3). (s. 137-391) Oslo: Pax.
- Coles, A., & Fechter, A-M. (2008). *Gender and family among transnational professionals*. New York: Routledge.
- Dabic, M., González-Loureiro, M., & Harvey, M. (2013). Evolving research on expatriates: what is 'known' after four decades (1970-2012). *The International Journal of Human Resource Management*, (Vol. 26, No. 3), 316- 337.
- Danielsen, H., Larsen, E., & Ovesen, I. W. (2015). *Norsk likestillingshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget
- Eve, M. (2010). Integrating via networks: foreigners and others. *Ethnic and Racial Studies*, 33(7), 1231-1248.
- Gjerde, K. Ø. (2012a). Stavanger blir oljehovedstad. I H. Hamre & K. Helle (Red.), *Oljebyen 1965-2010* (Vol. 4). (s. 77- 95). Stavanger: Wigestrånd.
- Gjerde, K. Ø. (2012b). Oljeboom og pressproblemer. I H. Hamre & K. Helle (Red.), *Oljebyen 1965-2010* (Vol. 4). (s. 187- 207). Stavanger: Wigestrånd.
- Glasze, G. (2006). Segregation and seclusion: the cases of compounds for western expatriates in Saudi Arabia. *An International Journal on Human Geography and Environmental Sciences*, 66(1), 83-88.
- Gordon, L. (2008). The Shell Ladies' Project. I A. Coles & A-M. Fechter (Red.), *Gender and family among transnational professionals*. (s.21- 39). New York: Routledge.
- Gorsky, M. (2010). Good health for America? *History Today*, 60(2), 49-51.
- Hagemann, G. (2005). De stummes leir? 1800-1900. I Blom, I. & Sogner, S. (Red.), *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*. (2.utg.). (s. 157-254). Oslo: Cappelen Akademisk forlag.
- Hamre, H. & Helle, K. (Red.). (2012). *Oljebyen 1965-2010*. Stavanger: Wigestrånd
- Howarth, S., & Jonker, J. (2007). *A History of Royal Dutch Shell: Vol. 2: Powering the hydrocarbon revolution, 1939-1973* (Vol. 2). Oxford: Oxford University Press.
- Kaldal, I. (2002). *Frå sosialhistorie til nyare kulturhistorie*. Oslo: Samlaget.
- Kanter, R. M. (1993). *Men and women of the corporation* (2. utg.). New York: BasicBooks.
- Kindingstad, T. (2002). *Norges oljehistorie*. Stavanger: Wigestrånd.
- Kjelstadli, K. (1999). *Fortida er ikke hva den en gang var: en innføring i historiefaget* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Leira, A. (1978). *Me kan 'kje klaga -?: pendlerkoner på Sør-Vestlandet*. Stavanger: Rogalandsforskning/Institutt for samfunnsforskning.
- Lønnå, E. (1996). *Stolthet og kvinnekamp: Norsk kvinnesaksforenings historie fra 1913*. Oslo: Gyldendal i samarbeid med Norsk kvinnesaksforening.

- Melby, Kari. (2005). Husmortid. 1900-1950. I Blom, I. & Sogner, S. (Red.), *Med kjønnspektiv på norsk historie*. (2.utg.). (s. 255-331). Oslo: Cappelen Akademisk forlag.
- Oakley, A. (1992). *Social support and motherhood: the natural history of research project*. Oxford: Blackwell.
- Parker, A. M. (2010). Clubwomen, reformers, Workers, and Feminists of the Gilded Age and Progressive Era. I C. DeLucio & P. C. Mancall (Red.). *Women's Rights: people and perspectives*. (s. 117-132). California: ABC-CLIO
- Roalkvam, G. (2012). Bykultur og lokal identitet. I H. Hamre & K. Helle (Red.), *Oljebyen 1965- 2010* (Vol. 4). (s. 139-161). Stavanger: Wigestrånd.
- Rosenlund, L. (1984). *Oljefolk blant siddiser: resultater fra en intervjuundersøkelse blant utenlandske oljefolk i Stavanger* (Vol. 24). Stavanger: Rogaland Distriktshøyskole
- Rosenlund, L. (1986). Utenlandske oljehustruer – gift med mannen og med jobben hans. I Susanne Stiver Lie (Red.), *Mellom to kulturer*. (s. 150-164). Oslo: Universitetsforlaget
- Ryan, L. & Mulholland, J. (2014). Wives Are the Route to Social Life: An Analysis of Family Life and Networking amongst Highly Skilled Migrants in London. *Sociology*, 48(2), 251-267.
- Scott, A. F. (1993). *Natural allies: women's associations in American history*. Urbana: University of Illinois Press.
- Sluyterman, Keetie. (2007). *A History of Royal Dutch Shell: Vol. 3: Keeping competitive in turbulent markets, 1973-2007* (Vol. 3). Oxford: Oxford University Press.
- Solberg, A. K. (1985). *Far i Nordsjøen: en studie av oljependling og familieliv*. Stavanger: Universitetsforlaget.
- Tjelmeland, H. (2004). Aviser som historisk kilde. I E-B. Roalsø, *Å skrive i motvind*. Oslo: Norsk pressehistorisk forening.
- Tjelmeland, H., Brochmann, G. & Kjeldstadli, K. (2003). *Norsk innvandringshistorie. I globaliseringens tid, 1940-2000* (Vol. B. 3). Oslo: Pax.
- Van Oudenhoven, J. P., Ward, C. & A-M. (2006). Patterns of relations between immigrants and host societies. *International Journal of Intercultural Relations*, 30(6), 637-651

Nettressurser:

- American Women's Club in Oslo. (u.å.). *Our History in Oslo*. Aksessert 10.03.18 fra: <https://awcoslo.org/Who-We-Are>
- Anchorage Petroleum Women's Association (u.å.). *Our Story*. Aksessert 21.02.18 fra: <http://www.ancpwa.org/our-story.html>
- Brochmann, G. (23.10.2017). integrering. *Store norske leksikon*. Aksessert 24.03.18 fra: <https://snl.no/integrering>
- Fintland, I. (26.03.2018). Petroleum Wives Club. *Store norske leksikon*. Aksessert 16.04.18 fra: https://snl.no/Petroleum_Wives_Club
- Fintland, I. & Martin J. B. (2018). Petroleum Wives Club (PWC) – Hvordan skape et meningsfullt og inkluderende fellesskap i et fremmed land? *Arkivverket*. Aksessert 16.04.18 fra: [*https://www.arkivverket.no/utforsk-arkivene/kulturarvaret/2018/petroleum-wives-club-pwc](https://www.arkivverket.no/utforsk-arkivene/kulturarvaret/2018/petroleum-wives-club-pwc)
- Lovdata. (10. 06.2013). *100 år med allmenn stemmerett for kvinner – ekteskap mv*. Aksessert 29.03.18 fra: https://lovdata.no/artikkel/100_ar_med_allmenn_stemmerett_for_kvinner__ekteskap_mv_/1220

- Mah, B. (16.10.16). Oil Wives Clubs carrying on despite industry downturn and changing times. *Edmonton Journal*. Akseptert 20.03.18 fra: <http://edmontonjournal.com/business/energy/oil-wives-clubs-carrying-on-despite-industry-downturn-and-changing-times>
- Norges Bank. (12.06.2014). Priskalkulator. Akseptert 11.05.18 fra: <https://www.norgesbank.no/Statistikk/Priskalkulator/>
- People Who Connect. (u.å.). PWC-Stavanger Philanthropy. Akseptert 05.05.18 fra: <http://www.pwc-stavanger.no/philanthropy>
- Petroleum Women's Club of Scotland. (u.å.). *Home*. Akseptert 12.04.18 fra: <http://www.pwcos.com/>
- Petroleum Women's Club of London- (u.å.) *Membership*. Akseptert 12.04.18 fra: http://pwc-london.co.uk/?page_id=17
- The Federation of American Women's Clubs Overseas (u.å.). *Who we are*. Akseptert 10.03.18 fra: <https://www.fawco.org/about/who-we-are>

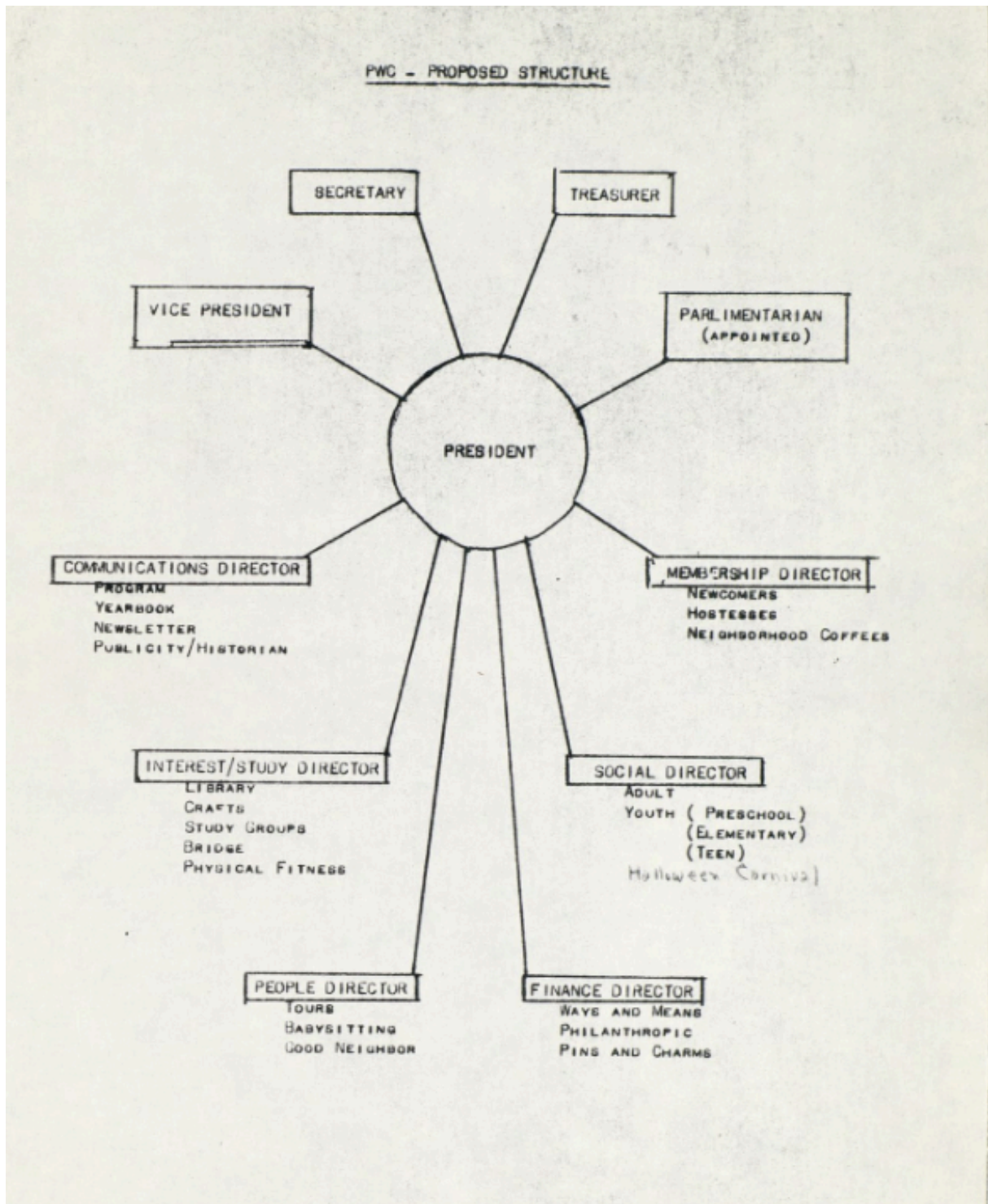
Aviser hentet i arkivdatabasen til Stavanger Aftenblad (kronologisk etter dato)

- Stavanger Aftenblad. (18.11.1971). Gave til MS-hjem fra oljekvinnene, s. 13
- Pedersen, O. K. (23.06.1972). Olje er hverdag også – 1500-2000 amerikanere danner sin egen koloni i Stavanger. *Stavanger Aftenblad*, s. 7
- Stavanger Aftenblad. (25.08.1972). Au Revoir, s. 8
- Stavanger Aftenblad. (29.09.1972). Caring Is A Family Tradition, s. 8
- Stavanger Aftenblad. (20.10.1972). PWC: Diverse interests, needs, talents, s. 12
- Stavanger Aftenblad. (06.02.1973). Au Revoir, s. 10
- Stavanger Aftenblad. (24.04.1973). Movement Is Joy, s. 10
- Stavanger Aftenblad. (15.06.1973). Au Revoir!, s. 10
- Tjomsland, N. (26.01.1974). Rusenkal og puylser. *Stavanger Aftenblad*, s. 9
- Stavanger Aftenblad (24.06.1975). We Hope To Change The PWC Image, s. 10
- Stavanger Aftenblad. (03.06.1977). Auksjon på torget, s. 10
- Tjomsland, N. (31.10.1977). Halloween-karneval i Kuppelkallen, *Stavanger Aftenblad*, s. 9
- Tjomsland, N. (12.11.1977). Nomadelivet har sin pris, *Stavanger Aftenblad*, s. 3
- Stavanger Aftenblad. (18.02.1986). PWC to hear Crown Prince, s. 29
- Henriksen, J. F. (13.03.1987). «Bring and Buy» for guide dog. *Stavanger Aftenblad*, s. 36

Muntlige kilder

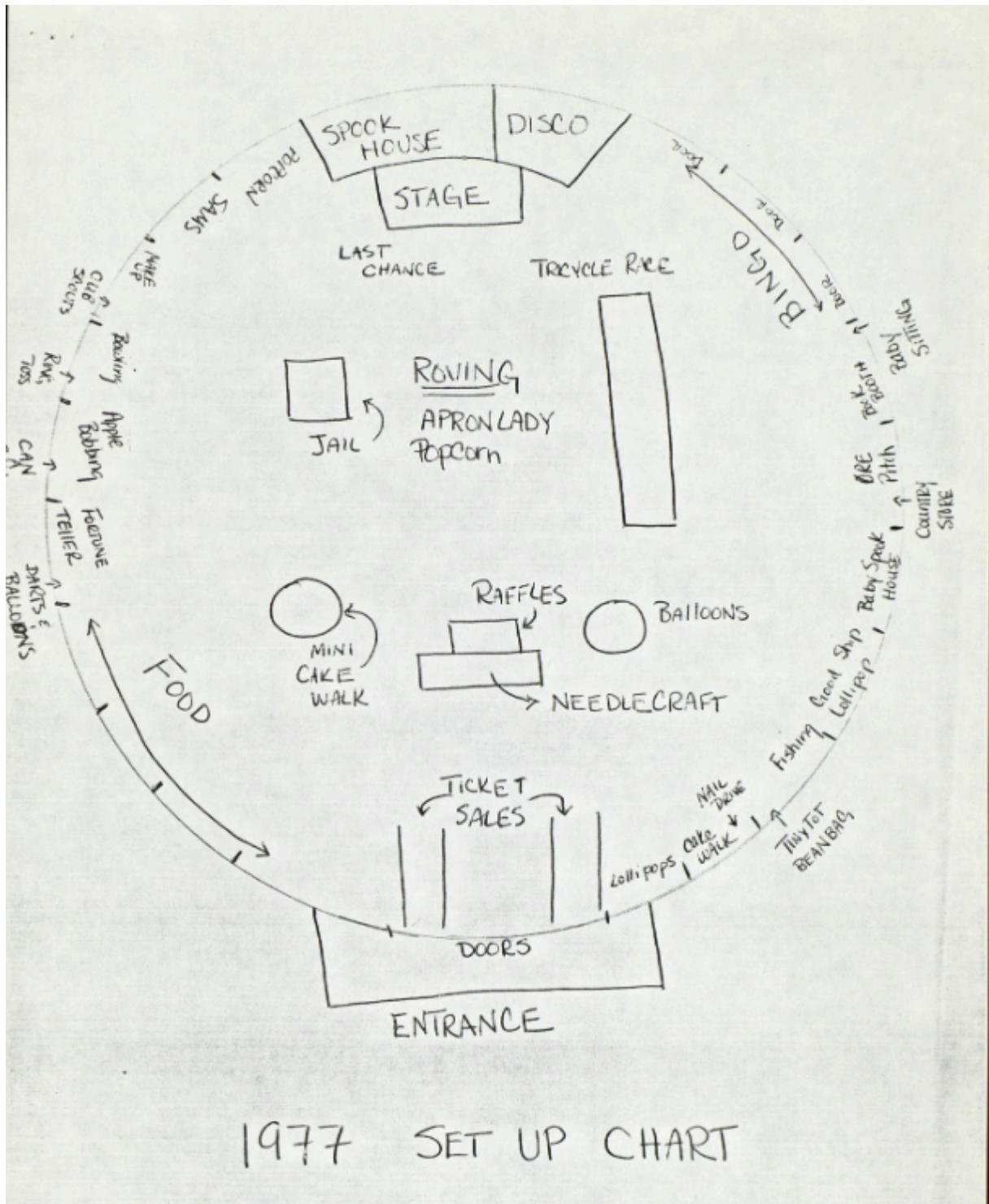
- Telefonintervju med Karen Adams, nåværende president i People Who Connect. 3. mai 2018.

Vedlegg 1

PWC- Proposed Structure. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginer (154)

Vedlegg 2

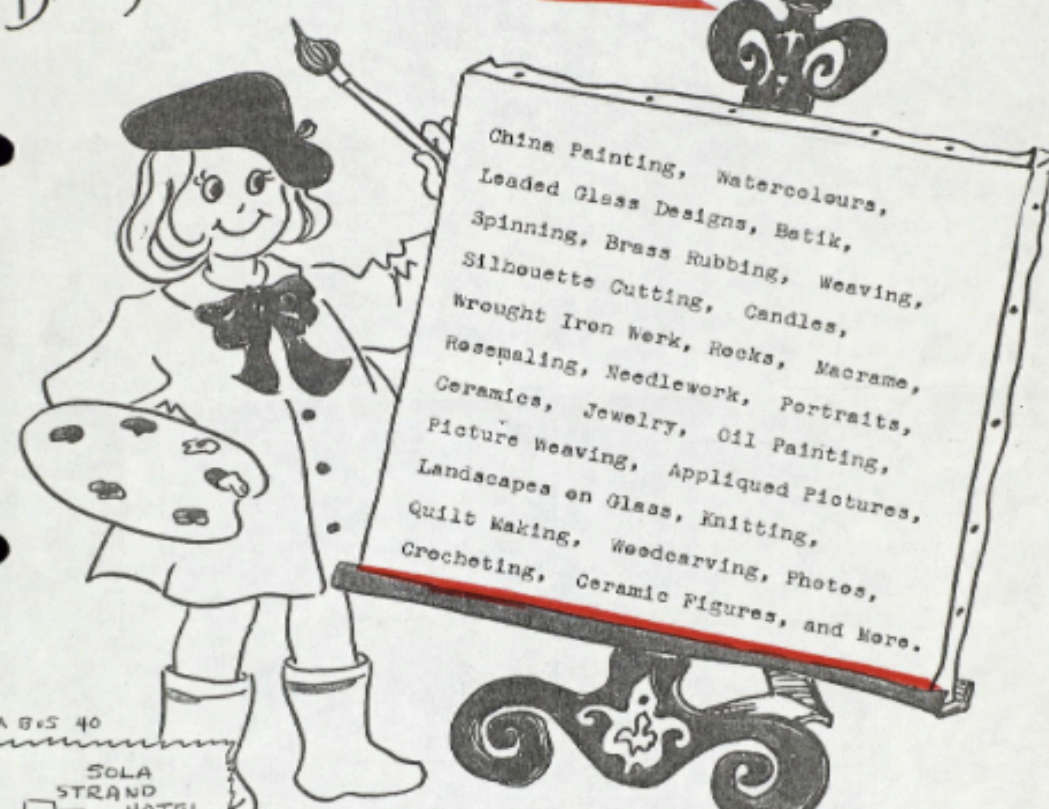

1977 Set up Chart. PA 1547 - PWC- SAST/A-101974/D/Da/L0001: President's file, 1975-1980, s. upaginer (293)

YOU ALL COME!

ARTS & CRAFTS SHOW

Bring the family - Sat. Nov. 19th, 1977
10am-3pm. Sola Strandhotel

China Painting, Watercolours,
Leaded Glass Designs, Etik,
Spinning, Brass Rubbing, Weaving,
Silhouette Cutting, Candles,
Wrought Iron Work, Rocks, Macrame,
Resemaling, Needlework, Portraits,
Ceramics, Jewelry, Oil Painting,
Picture Weaving, Appliqued Pictures,
Landscapes on Glass, Knitting,
Quilt Making, Woodcarving, Photos,
Crocheting, Ceramic Figures, and More.

LA B 15 40
SOLA STRAND HOTEL
STRANDLIREN
SOLA STRAND 509
AIRPORT 509

CRAFTSMEN DEMONSTRATING THEIR SKILLS.
FREE ADMITTANCE - FOOD AVAILABLE.
AMPLE PARKING - ITEMS FOR SALE.
OVER 25 CRAFTS REPRESENTED.
SPONSORED BY PETROLEUM WIVES CLUB

Cut Here
Will you help us advertise the Arts Show?
Please cut off this bottom portion and place the above bulletin in
a suitable public location. Thanks ever so much!

Arts & Crafts Show. PA 1547 - PWC - SAST/A-101974/X/Xa/L0001: Newsletters, 1970-1978, s. upaginet (109)